

Power2UAMs Lokaal Verslag: Gent

Dit document werd opgesteld met de steun van de Europese Unie in het kader van het door de EU gefinancierde project: *Power to UAMs: Ensuring Equal Access, Participation, and Voice at the Local Level* (Power2UAMs – subsidieovereenkomst nummer 101190452 – CERV-2024-CHILD).

Dit document is een vertaling van het oorspronkelijke Engelstalige document met als titel *“Power2UAMs Local Report: Ghent”*. De vertaling werd gegenereerd met behulp van machinevertaling en nagelezen door NADOE. De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij de oorspronkelijke auteurs.

Auteur:

NADOE en Caritas International

Met de steun van projectpartners::

TARKI

Bridge EU

Vertaald door:

NADOE

Datum

2025

**Co-funded by
the European Union**

Medegefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijk die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor onderwijs en cultuur. Noch de Europese Unie, noch de subsidieverlenende instantie kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Inhoud

1. Samenvatting	4
2. Inleiding van het lokale rapport.....	5
3. Methodologie	5
4. Literatuuronderzoek en bureauonderzoek.....	6
4.1 Belgische context.....	6
4.2 Gentse context.....	8
4.3 Opvang van NBMV's.....	10
4.4 Relevant nationaal, regionaal en lokaal beleid, diensten en programma's voor NBMV 11	
4.4.1 Het Vlaams beleidsplan voor de rechten van jongeren en kinderen 2025-2029 ...	11
4.4.2 Dienst Voogdij	11
4.4.3 Procedures voor leeftijdsbeoordeling:.....	11
4.4.4 Gezinshereniging.....	12
4.4.5 Gezinsbijslagstelsel – ‘Groeipakket’	12
4.4.6 Pleegzorgvergoeding.....	12
4.4.7 Openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (OCMW)	12
4.4.8 OKAN: Onthaal Klassen voor Anderstalige Nieuwkomers.....	12
4.4.9 Gezondheidszorg:	13
4.4.10 Het Kinderrechtencommissariaat.....	13
4.5 Conclusies over diensten, programma's en projecten	14
5. Kwantitatieve en kwalitatieve samenvattingen van interviews met NBMV's	15
5.1 Methodologische aandachtspunten	15
5.2 Samenvatting van de interviews met NBMV's	15
5.2.1 Achtergrondinformatie over de geïnterviewde NBMV's.....	15
5.2.2 De behoeften van NBMV's en hun beoordeling van gebruikte of ontoegankelijke juridische en sociale diensten.....	17
5.2.3 Ervaringen van NBMV's met wetshandhavers en grenspolitie	20
5.2.4 Ervaringen van NBMV's met discriminatie en geweld	20
5.2.5 Ervaringen van NBMV's met de leeftijdsbeoordelingsprocedure.....	21
6. Kwantitatieve en kwalitatieve samenvattingen van interviews met stakeholders	21
6.1 Methodologische aandachtspunten	21
6.2 Samenvatting van de interviews met stakeholders.....	21
6.2.1 Soorten organisaties, functies, jarenlange ervaring	21

6.2.2 Aantal NBMV's dat zij ondersteunen en belangrijkste uitdagingen waarmee de NBMV's worden geconfronteerd	22
6.2.3 Het ondersteunende ecosysteem in Gent	23
6.2.4 Beoordeling van de geleverde diensten, en hiaten en uitdagingen geïdentificeerd door stakeholders	23
6.2.5 Goede praktijken.....	26
6.2.6 Interacties met politie en wetshandhavers.....	27
6.2.7 Discriminatie en geweld	28
6.2.8 Ervaringen met leeftijdsbeoordelingen	28
7. Beleidsaanbevelingen	29
8. Conclusies	30
Bijlage 1: Referentielijst	32

1. Samenvatting

Dit lokale rapport, opgesteld door NADOE en Caritas International in het kader van het Power2UAMs-project, onderzoekt de situatie van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) in Gent, met de nadruk op integratie en welzijn van NBMV's door middel van de identificatie van onvervulde noden, toegang tot openbare diensten en goede praktijken op lokaal niveau. Het onderzoek, dat tussen mei en november 2025 werd uitgevoerd, combineerde bureau- en literatuuronderzoek, het in kaart brengen van stakeholders en kwalitatieve interviews met 6 NBMV's en 11 stakeholders van relevante organisaties, waaronder opvangcentra, ngo's, integratie- en jeugddiensten en overheidsinstanties.

Het ondersteuningssysteem voor NBMV's in Gent combineert federale, regionale en lokale benaderingen. Belangrijke diensten zijn onder meer de federale Dienst Voogdij, procedures voor leeftijdsbeoordeling, Pleegzorg en Fedasil-opvangfaciliteiten. Lokale initiatieven zoals het OCMW bieden sociale ondersteuning aan NBMV's met een vluchtelingenstatus, terwijl non-profitorganisaties zoals Minor-Ndako een centrale rol spelen in gespecialiseerde psychosociale begeleiding en de overgang naar zelfstandig wonen. Onderwijsprogramma's zoals OKAN (onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers) vergemakkelijken taalverwerving en integratie, aangevuld met psycho-educatieve en inclusie-initiatieven zoals MindSpring-workshops, cultuursensitieve pleegzorg en het Parkour-integratieprogramma.

Ondanks deze sterke punten wezen de stakeholders op aanhoudende structurele uitdagingen. De diensten zijn overbelast, de wachtlijsten (bijvoorbeeld voor scholen, beroepsopleidingen en psychologische diensten) zijn lang en de ondersteuning neemt vaak sterk af wanneer jongeren 18 jaar worden. Huisvesting blijft een van de grootste belemmeringen: betaalbare en kwalitatieve opties zijn beperkt, opvangcentra zijn overbevolkt en er is geen enkele actor die ondersteuning biedt bij het zoeken naar huisvesting. Onderwijstrajecten kunnen ook rigide zijn, met name voor NBMV's die op 16-17-jarige leeftijd aankomen en vaak te maken krijgen met vertraagde toegang tot regulier onderwijs of beroepsopleidingen als gevolg van strenge taalvereisten en aanhoudende segregatie op scholen. De toegang tot mentale gezondheidszorg is ongelijk, met lange wachtlijsten en beperkte cultuursensitieve zorg. Over het algemeen is de toegang tot diensten sterk afhankelijk van de kennis, het initiatief en de belangenbehartigingscapaciteit van voogden en maatschappelijk werkers, wat mogelijk leidt tot ongelijkheid tussen minderjarigen.

Stakeholders prezen de proactieve en inclusieve aanpak van Gent, maar wezen op versnippering, onderfinanciering en ongelijke toegang. Zij riepen op tot trauma-geïnformeerde, cultuursensitieve praktijken en uitgebreide ondersteuning (waaronder begeleiding, zoeken naar huisvesting, gezinshereniging en mentale gezondheidszorg) tijdens de overgang naar volwassenheid.

NBMV's waren over het algemeen positief over hun ervaringen en spraken hun waardering uit voor voogden, onderwijs, beroepsmogelijkheden en sociale activiteiten. Huisvesting, toegang tot bepaalde onderwijsmogelijkheden, mentale gezondheidszorg en rechtsonzekerheid (voor degenen die nog in de asielpprocedure zitten) bleven echter de meest urgente bezorgdheden.

Gent biedt een relatief sterk en menswaardig model voor de inclusie van NBMV's, ondersteund door toegewijde professionals en innovatieve psychosociale praktijken, maar er bestaan niettemin structurele belemmeringen voor de ondersteuning van NBMV's. Om de resultaten te versterken, beveelt het rapport het volgende aan:

- Het voortzetten van de nazorg nadat de voogdij officieel eindigt op 18-jarige leeftijd.
- Het uitbreiden van de toegang tot stabiele, kleinschalige huisvestingsoplossingen, waaronder begeleid zelfstandig wonen, co-housing en gerichte huursubsidies voor jongeren die de opvangcentra verlaten en voor gezinnen na gezinshereniging.
- Het flexibeler en inclusiever maken van onderwijstrajecten door een vroegere instroom in het regulier en beroepsonderwijs te faciliteren met geïntegreerde taalondersteuning, segregatie tussen scholen te verminderen en laagdrempelige leertrajecten te ontwikkelen voor oudere nieuwkomers die momenteel geen toegang hebben tot een diploma of kwalificatie.
- Interculturele bemiddelaars integreren in openbare diensten om barrières te verminderen.
- Investeren in toegankelijke initiatieven op het gebied van mentale gezondheidszorg en gemeenschapsopbouw.

Hoewel Gent zich sterk inzet voor de ondersteuning van NBMV's, dreigen structurele uitdagingen op het gebied van huisvesting, onderwijs, migratiebeleid en mentale gezondheid deze inzet te ondermijnen. Het aanpakken van deze tekortkomingen is essentieel om ervoor te zorgen dat NBMV's de overgang naar volwassenheid kunnen maken met goede vooruitzichten voor hun toekomst.

2. Inleiding van het lokale rapport

Het Power2UAMs-project heeft tot doel gelijke toegang, participatie en inspraak te garanderen voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) in het asielsysteem en in transit, in overeenstemming met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind. Het project begint met onderzoek op lokaal niveau om de onvervulde noden van NBMV's in kaart te brengen en het lokale sociale beleid en de lokale sociale diensten in Athene, Piraeus, Brussel, Gent, Luik en Calais te beoordelen, door middel van het werk van partners in Griekenland (GCR), België (NADOE en Caritas International) en Frankrijk (ECPAT). De onderzoeksmethodologie omvat bureauonderzoek, literatuuronderzoek, het in kaart brengen van stakeholders en interviews met NBMV's en stakeholders. Het onderzoek wordt gecoördineerd door het TARKI Social Research Institute op de zes locaties.

3. Methodologie

Voor de basiskwantitatieve informatie over de locatie en het land raadpleegde NADOE verschillende officiële bronnen, waaronder Statbel,¹ Stad Gent Open Data,² Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ),³ Fedasil, Dienst Voogdij en lokale instellingen. De gegevens op lokaal niveau over NBMV's waren beperkt, aangezien de meeste statistieken alleen op nationaal niveau beschikbaar waren. De taalkundige kaart werd bij benadering opgesteld door de meest gesproken talen onder de vijf meest voorkomende nationaliteiten in het opvangnetwerk te identificeren. De kwalitatieve informatie werd gevonden in rapporten en publicaties van instellingen zoals DVZ, Fedasil, de Dienst Voogdij, AIDA en ECRE, alsook in academische bronnen en nationale media.

Voor het in kaart brengen van de stakeholders hebben NADOE en Caritas International interne netwerken, online onderzoek en verwijzingen van stakeholders gecombineerd om relevante actoren te identificeren. Uiteindelijk werden elf stakeholders geïnterviewd, die openbare diensten, opvangorganisaties, pleegzorgdiensten, vrijwillige voogden, integratieagentschappen en onderwijsinstellingen vertegenwoordigden. De interviews werden over het algemeen positief onthaald, hoewel sommige openbare dienstverlenende organisaties traag reageerden vanwege hun werklast of vakantieperiodes.

Het rechtstreeks betrekken van NBMV's was het meest uitdagende aspect in de gemeente Gent. De werving gebeurde via wettelijke voogden en contacten met stakeholders, waarbij een flyer werd verspreid om minderjarigen te informeren over deelname. Uit de interviews bleek dat informele gesprekken vaak rijkere inzichten opleverden dan gestructureerde vragen en 'officiële' interviewsituaties, en dat sommige minderjarigen aarzelden of abstracte vragen moeilijk te beantwoorden vonden. Taalbarrières werden waar nodig opgelost door tolken in het Dari, Nederlands en Arabisch. In totaal werden zes NBMV's geïnterviewd, die allemaal toestemming gaven voor geanonimiseerde geluidsopnames, wat zorgde voor een nauwkeurige documentatie en verwerking van de interviews.

4. Literatuuronderzoek en bureauonderzoek

4.1 Belgische context

De Belgische bevolking is divers qua nationaliteiten en etnische achtergrond, en deze diversiteit neemt steeds toe. Het aandeel Belgen met een Belgische achtergrond is gedaald van 79,3 % in 2005 tot 71,4 % in 2015 en 64,0 % in 2025. Het aandeel Belgische burgers met een buitenlandse achtergrond is de afgelopen tien jaar met 4,7 procentpunten gestegen en het aandeel niet-Belgische burgers is gestegen van 11,2% in 2015 tot 13,8% in 2025.⁴

Het aantal mensen dat internationale bescherming aanvraagt in België bereikte een piek in 2015 met 39.064 aanvragers die een eerste aanvraag indienden. In 2016 daalde het aantal drastisch, waarna het elk jaar weer begon te stijgen. Hoewel er in 2024 sprake is van een zogenaamde grote 'opvangcrisis', liggen de cijfers met 33.146 eerste aanvragen nog steeds iets lager dan in 2015.⁵

¹ <https://statbel.fgov.be/nl>

² <https://data.stad.gent/explore/?disjunctive.keyword&disjunctive.theme&sort=modified>

³ <https://dofi.ibz.be/en>

⁴ <https://statbel.fgov.be/en/themes/population/structure-population/origin>

⁵ <https://dofi.ibz.be/nl/figures/international-protection/applicants-international-protection/nationale-statistieken>

Het aantal niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV's) dat in België aankomt, daalt sinds 2022. Het hoogtepunt van de aankomsten werd bereikt in 2022, toen 6434 NBMV's voor het eerst werden geregistreerd door de Dienst Voogdij. In de daaropvolgende jaren daalde dit aantal tot 4366 in 2023, 4068 in 2024 en 2320 in de eerste 8 maanden van 2025. Binnen een bepaald jaar zien we vaak ook seizoensgebonden schommelingen, namelijk een toename van het aantal aankomsten tijdens de zomer en een afname tijdens de winter. In 2022 kwam een groot aantal Afghaanse NBMV's naar België, maar sinds 2024 is dat aantal drastisch gedaald. Het aantal Eritreeërs en Somaliërs is daarentegen vrij stabiel gebleven, terwijl de komst van Syrische NBMV's toeneemt sinds ten minste 2020.⁶

Hoewel het totale aantal NBMV's dat in België aankomt, daalt, blijft de bezettingsgraad in de eerste en derde fase opvangfaciliteiten van Fedasil uitzonderlijk hoog. Desondanks heeft de regering besloten om een deel van de plaatsen die oorspronkelijk bedoeld waren voor NBMV's, te herbestemmen voor gezinnen en volwassenen. Als gevolg daarvan is ongeveer 40% van de capaciteit van de tweede fase opvangfaciliteiten omgevormd tot plaatsen voor gezinnen.⁷

De lijst met de belangrijkste talen van vluchtelingen en NBMV's per plaats is in België niet beschikbaar. Op basis van de 5 meest voorkomende nationaliteiten onder NBMV's in België zijn de meest gesproken talen van NBMV's voor 2024 Tigrinya, Dari, Pashto, Arabisch en Oekraïens.⁸

Het Belgische systeem voor NBMV's balanceert tussen immigratiecontrole en kinderbescherming (De Graeve *et al* 2017). Hoewel het gebaseerd is op het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, is de structuur ervan gevormd door het idee van 'migratiebeheer', waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen *categorieën* minderjarigen in plaats van hun individuele behoeften. Bij aankomst worden de meeste NBMV's bijvoorbeeld ondergebracht in het federale opvangsysteem in plaats van in centra die worden georganiseerd door het regionale jeugdzorgsysteem (hoewel er enkele uitzonderingen zijn op basis van kwetsbaarheidscriteria). De ondersteuning die in het federale opvangnetwerk wordt geboden, voldoet niet aan dezelfde kwaliteitscriteria als in de jeugdzorg, wat resulteert in gestandaardiseerde procedures, beperkte aandacht voor ontwikkelingsbehoeften en ongelijke toegang tot hoogwaardige zorg en diensten in vergelijking met die door de regionale jeugdzorg worden aangeboden. Dit weerspiegelt een institutionele spanning tussen enerzijds humanitaire bezorgdheid voor het welzijn van kinderen en anderzijds restrictieve migratiecontrole, waarbij bescherming afhankelijk is van kwetsbaarheids categorieën in plaats van universele kinderrechten.

⁶ https://justitie.belgium.be/nl/statistieken/dg_wetgeving_fundamentele_rechten_en_vrijheden#6

⁷ <https://www.caritasinternational.be/fr/asile-et-migration/politique-de-non-accueil-une-nouvelle-politique-gouvernementale-cimente-la-crise-humanitaire-dans-la-societe-belge/>

⁸ https://justitie.belgium.be/nl/statistieken/dg_wetgeving_fundamentele_rechten_en_vrijheden#6

4.2 Gentse context

Gent, de hoofdstad van Oost-Vlaanderen en de op één na grootste stad van het Vlaamse Gewest, is een diverse en groeiende stad met ongeveer 270.000 inwoners in 2024. Jongeren vormen een aanzienlijk deel van de bevolking, met ongeveer 50.000 jongeren onder de 18 jaar, van wie ongeveer 8.500 niet-Belgisch zijn. Belgische burgers maken ongeveer 82% van de bevolking van de stad uit, terwijl 18% een buitenlandse nationaliteit hebben. Als we echter kijken naar de geboorteplaats, blijkt uit recente gegevens⁹ dat ongeveer 30% van de bevolking van de stad buiten België is geboren, met de grootste groepen uit Turkije, Bulgarije, Nederland, Afghanistan en Marokko, wat de aanzienlijke aanwezigheid van immigranten in Gent weerspiegelt.

Uit de netto migratiepatronen blijkt dat Afghanistan, Oekraïne en Palestina voornamelijk gemeenschappen vertegenwoordigen met een vluchtelingen- of beschermingsachtergrond in de stad. Hoewel er geen exacte cijfers beschikbaar zijn over het aantal NBMV's in Gent, blijkt uit gegevens op nationaal niveau dat het overwegend om mannelijke minderjarigen (84%) gaat, meestal van de leeftijd van 11-17 jaar, afkomstig uit Eritrea, Syrië, Afghanistan, Oekraïne en Marokko, wat overeenkomt met de vluchtelingenpopulatie van de stad.

Sinds de lokale verkiezingen van 2024 wordt Gent bestuurd door een socialistisch-liberale alliantie en een groene partij. De stad wordt algemeen erkend als een progressieve stad,¹⁰ zowel wat betreft haar beleidsprioriteiten, eerdere beloften met betrekking tot het opvangen van vluchtelingen en het stimuleren van integratie, als de manier waarop zij zich presenteert via de officiële communicatiekanalen van Stad Gent. De gemeente biedt open toegang tot gegevens en heeft een ambitieus beleid ontwikkeld op het gebied van klimaat (met als doel om in 2050 koolstofneutraal te zijn), jongerenparticipatie, de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, "Smart City"-innovatie en internationale samenwerking.¹¹ De website van Stad Gent bevat veel pagina's met informatie voor vluchtelingen en voor inwoners die vluchtelingen in de stad willen ondersteunen.¹²

Jongeren staan centraal in het beleid van Gent. De stad werd uitgeroepen tot Europese Jeugdhofstad 2024 en in 2015 keurde de stad een actieplan goed om een kind- en jeugdvriendelijke stad te worden. Dit plan bevatte echter geen specifieke maatregelen voor NBMV's of jonge verzoekers om internationale bescherming, hoewel het wel doelstellingen bevatte met betrekking tot de bestrijding van jeugdarmoede (waaronder mogelijk indirect ook NBMV's vallen).

"De stad Gent vertrekt vanuit een offensief, positief standpunt over jongeren, met een sterk geloof in de kracht (en niet in de klachten) en het potentieel van jongeren. Kind- en jeugdvriendelijkheid is niet alleen een doel op zich, maar ook een toetssteen voor een verantwoord sociaal en mensvriendelijk beleid...."

⁹ Beschikbaar: Stad Gent: Demografisch rapport 2025

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiaOGQ5YTFiMDctZGRlNS00YjEwLWFlZTctYjMyZWZhNzQ3NWE0IiwidCI6ImMzYzFINmJiLTFlYmYtNDMzNS1hZDEzLTM0MTkyNjZhOTc4MSIsImMiOj9>

¹⁰ Whitehead, O. (29 oktober 2024). België in het kort: iedereen verliest in de strijd om Gent. Brussels Times. <https://www.brusselstimes.com/1290730/belgium-in-brief-everyone-loses-in-the-battle-for-ghent>

¹¹ Stad Gent - Stadsbeleid. <https://stad.gent/en/city-governance-organisation/city-policy>

¹² <https://stad.gent/nl/samenleven-welzijn-gezondheid/samenleven/asiel-en-vluchtelingen/zo-help-je-een-vluchteling-gent>

Kindvriendelijkheid betekent ook het verdedigen van de belangen van de meest kwetsbare kinderen en jongeren.”¹³

Gent heeft een lange geschiedenis van het opvangen van vluchtelingen. De Vluchtelingentaskforce, die in 2015 samen met het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) werd opgericht, coördineerde meerdere stakeholders en had als doel "asielzoekers in Gent kansen te bieden om een nieuw leven op te bouwen".¹⁴ In 2020 sloot de stad zich aan bij het Eurocities Solidarity Cities Initiative om NBMV's uit Griekse kampen op te vangen.¹⁵ Volgens een rapport uit 2023¹⁶ hebben het proactieve integratiebeleid, het maatschappelijk engagement en de coördinatie via het Migratieforum van Gent erkenning gekregen, onder meer in de vorm van een URBACT Good Practice-prijs.¹⁷

Er blijven echter uitdagingen bestaan. Het aantal inwoners zonder legale status neemt toe (ongeveer 1.600 in 2023).¹⁸ Bovendien hebben de groei van Gent en bredere economische trends geleid tot een ernstige huisvestingscrisis, waarbij de stijgende huurprijzen en vastgoedprijzen huisvesting voor velen onbetaalbaar maken, met name voor huurders met één inkomen, van wie 4 op de 10 meer dan 30% van hun inkomen aan huisvesting besteden. Ondanks dat Gent meer sociale woningen heeft dan de meeste Vlaamse steden, met bijna 1 op de 9 huishoudens die hierin zijn ondergebracht, staan er nog steeds meer dan 10.000 mensen op de wachtlijst, waardoor velen gedwongen zijn om in ondermaatse of preciaire omstandigheden te leven.¹⁹ Sociale initiatieven, zoals het herbestemmen van langdurig leegstaande panden tot duurzame sociale woningen²⁰ en het door de gemeenteraad goedgekeurde actieplan (ROOF) om tegen 2040 een einde te maken aan dakloosheid onder inwoners met een legale status²¹, hebben tot doel deze problemen aan te pakken.

In het onderwijs heeft een derde van de schoolgaande jongeren het Nederlands niet als moedertaal,²² wat wijst op een hoog percentage jongeren met een buitenlandse achtergrond. De belangrijkste uitdagingen waarmee OKAN-scholen (voor niet-Nederlands sprekende nieuwkomers) in heel Vlaanderen worden geconfronteerd bij de ondersteuning van NBMV's werden eerder al onderstreept,²³ waaronder strenge eisen voor voltijds

¹³ <https://stad.gent/en/city-governance-organisation/city-policy/ghent-child-and-youth-friendly-city/most-child-and-youth-friendly-city-flanders>

¹⁴ Stad Gent & OCMW Gent. (2018). *Gentse Vluchtelingentaskforce: Anticiperen op de exodus*. https://stad.gent/sites/default/files/page/documents/170609_Ghent_refugee%20taskforce_-_ENG_v2_LR.pdf

¹⁵ Eurocities. (23 april 2020). *Steden die klaar zijn om vluchtelingenkinderen op te vangen*. <https://eurocities.eu/latest/cities-ready-to-take-in-refugee-children/>

¹⁶ Vandenhove, E., Casteleyn, L., & Desmet, E. (2021). *Moving cities: City report Ghent: Comprehensive policies and extraordinary collaborations*. Seebrücke. https://cms.moving-cities.eu/uploads/ghent_en_08e916f6ce.pdf

¹⁷ URBACT. (20 maart 2018). *Solidariteit met de vluchtelingen. Gent: een inspirerende stad voor Europa*. <https://urbact.eu/articles/solidarity-refugees-ghent-inspiring-city-europe>

¹⁸ <https://hoeveelin.stad.gent/tendensen/verborgen-gentenaars/>

¹⁹ Stad Gent. (n.d.). *ROOF BLS Final* [PDF]. Stad Gent. Op 30 oktober 2025 opgehaald van https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/ROOF_BLS_FINAL.pdf

²⁰ Basem, S. (2 oktober 2025). *Gent neemt voor het eerst tijdelijk het beheer van leegstaande woningen over*. Brussels Morning. <https://brusselsmorning.com/ghent-temporarily-takes-over-management-of-vacant-house-for-1st-time/79896/>

²¹ Vanderbauwhede, P., & Maesele, T. (2023). *Overgang naar een nieuw model: van opvang naar huisvesting voor daklozen in Gent, België* [artikel]. *European Journal of Homelessness*, 17(2), 65-76. https://www.feantsaresearch.org/public/user/Observatory/2023/EJK_17_-_2/EJH_17-2_A04_v02.pdf

²² <https://hoeveelin.stad.gent/tendensen/wortels-in-migratie/>

²³ van den Bogaard, R.-M., Groeninck, M., Verhaeghe, F., Orsini, G., & Vandevoordt, R. (2025). *Beleidsnota 6: Onderwijs: Toetreden tot en verlaten van OKAN* [Beleidsnota]. REFUFAM. <https://refufam.be/wp-content/uploads/2025/01/PB6.-Education.-ENG.pdf>

studeren die weinig ruimte laten voor degenen (zoals NBMV's) die tegelijkertijd moeten werken om in hun levensonderhoud te voorzien, met name nadat ze 18 jaar zijn geworden, of voor degenen die hun verblijfsstatus hebben verloren. Een gebrek aan flexibele leertrajecten en begeleiding tijdens deze overgang zet studenten er vaak toe aan om voortijdig met hun opleiding te stoppen. Bovendien worden velen ongeacht hun potentieel naar beroepsgerichte studierichtingen gestuurd, wat leidt tot frustratie, lagere kwalificaties en beperkte toekomstperspectieven op zowel het gebied van onderwijs als de arbeidsmarkt. Het tekort aan beschikbare plaatsen en de daaruit voortvloeiende lange wachtlijsten werden ook aangeduid als hardnekkige uitdagingen binnen OKAN-scholen²⁴. Ten slotte wijzen beleidsmaatregelen zoals het verbod op hoofddoeken op openbare scholen in Oost-Vlaanderen vanaf 2025 op de voortdurende uitdagingen op het gebied van integratie en schoolinschrijving voor moslimmeisjes.²⁵

Aan de andere kant bieden initiatieven zoals OriëntatieWerk-BENO²⁶ (hoewel nog op kleine schaal) in Gent jonge nieuwkomers van 18 tot 28 jaar met beperkte formele opleiding en weinig of geen vooruitzichten op werk of opleiding de mogelijkheid om een voltijds programma van een jaar te volgen. Dit flexibele en ondersteunende traject biedt de mogelijkheid om de Nederlandse taalvaardigheid te verbeteren, praktische vaardigheden te verwerven en verschillende carrièremogelijkheden te verkennen.

4.3 Opvang van NBMV's

In juli 2025 had België een opvangcapaciteit van 35.322 plaatsen. Met 33.160 mensen in het opvangsysteem bedroeg de bezettingsgraad 94%. 1.836 mensen stonden op de wachtlijst voor een plaats in het opvangsysteem.²⁷

NBMV's worden in België in principe eerst opgevangen in gespecialiseerde opvangcentra: Observatie- en Oriëntatiecentra (OOC). In deze zogenaamde "1ste fase" wordt een evaluatie gemaakt van de behoeften van het specifieke kind, waarna de NBMV in de zogenaamde "2de fase" naar een opvangcentrum wordt gestuurd, waar hij/zij zal verblijven totdat hij/zij een beslissing krijgt in de verblijfsprocedure. Zodra een NBMV een positieve beslissing krijgt, kan hij of zij worden overgebracht naar een individuele of groepsaccommodatie (3de fase) waar de minderjarige zich voorbereidt op een zelfstandig leven tot hij of zij 18 jaar wordt, in sommige gevallen begeleid door een maatschappelijk werker van een vzw zoals Minor-Ndako.

Volgens een overzicht van opvangcentra met beschikbare plaatsen voor NBMV's in Gent, werden in totaal **68 plaatsen** geïdentificeerd binnen het officiële Fedasil-opvangnetwerk.

²⁴ Kinderrechtencommissariaat. (26 april 2023). Capaciteitstekort in OKAN: houd de vinger dicht aan de pols (Advies 2022-2023/12). <https://www.kinderrechten.be/advies/capaciteitstekort-in-okan-houd-de-vinger-dicht-aan-de-polskind>

VRT NWS (3 april 2023). Honderden niet-Nederlandstalige jongeren op wachtlijst voor plaats in onthaalklas voor nieuwkomers. <https://www.vrt.be/vrtnws/en/2023/04/03/hundreds-of-non-dutch-speaking-on-waiting-list-for-a-place-in-re/vrt.b>

²⁵ Clapson, C. (7 mei 2025). Moslimmeisjes vechten om schoolplaatsen na Oost-Vlaamse schoolhoofden. VRT NWS. <https://www.vrt.be/vrtnws/en/2025/05/07/muslim-girls-scramble-for-school-places-after-east-flemish-heads/>

²⁶ <https://sites.google.com/cbe11.be/orientatiewerkt/orientatiewerkt>

²⁷ <https://fedasil.be/nl/node/30>

Er waren geen gegevens beschikbaar over NBMV's die in pleeggezinnen (of particuliere accommodatie) werden opgevangen.

4.4 Relevant nationaal, regionaal en lokaal beleid, diensten en programma's voor NBMV

Er zijn verschillende nationale, regionale en lokale beleidsmaatregelen van kracht om tegemoet te komen aan de verschillende behoeften van NBMV's in Gent.

4.4.1 Het Vlaams beleidsplan voor de rechten van jongeren en kinderen 2025-2029²⁸ is het belangrijkste vierjarekader van de Vlaamse regering voor het beleid inzake de rechten van jongeren en kinderen, waarin vier strategische prioriteiten worden vastgesteld: welzijn, ruimtes om jong te zijn, solidair samenleven en de weg naar volwassenheid. Binnen deze prioriteiten worden NBMV's erkend als een kwetsbare groep die extra ondersteuning en aandacht nodig heeft. Bovendien werden zeven NBMV's geraadpleegd bij het opstellen van het beleidsplan.

4.4.2 Dienst Voogdij: Elke NBMV die in België aankomt, heeft onmiddellijk recht op een voogd, wiens rol het is om te helpen bij juridische en administratieve procedures, de opvang en het onderwijs op te volgen en toe te zien op het welzijn van de minderjarige. Het voogdijschap wordt op federaal niveau beheerd door Dienst Voogdij, maar het is de voogd die ervoor zorgt dat minderjarigen toegang hebben tot openbare diensten op lokaal niveau. Dit systeem is een voorbeeld van een goede praktijk. Aan elke NBMV wordt zo snel mogelijk een voogd toegewezen, die de minderjarige vertegenwoordigt in alle procedures en toeziet op het welzijn van de minderjarige. Een belangrijke beperking van dit systeem is echter dat NBMV's zonder voogd geen toegang hebben tot bepaalde essentiële diensten – zo is het bijvoorbeeld niet mogelijk om zonder voogd een bankrekening te openen. De Dienst Voogdij meldde in november 2024 dat er voor het eerst in drie jaar geen wachtlijst meer was voor de aanstelling van voogden.²⁹

4.4.3 Procedures voor leeftijdsbeoordeling: Bij aankomst in België (of later in hun verblijfsprocedure) kunnen de Dienst Voogdij, de Dienst Vreemdelingenzaken of andere overheidsinstanties twijfels uiten over de opgegeven leeftijd van de minderjarige. Momenteel wordt de leeftijd bepaald aan de hand van de zogenaamde drievoudige test: een röntgenfoto van het sleutelbeen, de pols en het gebit. De nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van deze praktijk worden in de medische wereld en door ngo's sterk bekritiseerd.

In 2024 werden in België 1.713 leeftijdsbeoordelingsprocedures uitgevoerd en nam de Dienst Voogdij 1.654 beslissingen, waarbij iets meer dan 30% als minderjarig werd verklaard. Belgische rechterlijke uitspraken hebben verduidelijkt dat officiële documenten voorrang hebben op medische leeftijdsbeoordelingen, die in theorie slechts ondersteunend zijn – hoewel we in de praktijk zien dat dit niet veel verandert. In gevallen waarin documenten aanwezig zijn, worden deze vaak als vervalst beschouwd. Het Europees Pact inzake Migratie en Asiel schrijft een grondige hervorming van de leeftijdsbeoordelingsprocedure voor, met

²⁸ Departement Cultuur, Jeugd en Media. (2025). *Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025–2029* [Beleidsplan]. Vlaanderen.

²⁹ Europese Raad voor Vluchtelingen en Ballingen (ECRE). (2025, juni). *AIDA-landenrapport: België – update 2024*. Asylum Information Database. https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2025/06/AIDA-BE_2024-Update.pdf

inbegrip van een multidisciplinaire fase en de medische test als laatste redmiddel. Deze hervormingen moeten in juni 2026 worden doorgevoerd.³⁰

4.4.4 Gezinshereniging is in België een bijzonder ingewikkelde, langdurige en dure procedure waarbij gezinnen maanden moeten wachten op een afspraak en talrijke documenten moeten verzamelen, vertalen en legaliseren. Deze vertragingen onderbreken vaak de taalcursussen van NBMV's, leiden tot precair werk en veroorzaken psychosociale stress voor NBMV's, die zelfs hun opleiding moeten onderbreken om administratieve en zorgverantwoordelijkheden op zich te nemen.³¹ NBMV's hebben bij deze procedure hulp nodig van professionele organisaties zoals Minor-Ndako of Caritas International.

4.4.5 Gezinsbijslagstelsel – 'Groeipakket'³² Elk kind in Vlaanderen heeft recht op een Groeipakket: een pakket financiële voordelen dat is afgestemd op elk kind in elk gezin. Dit helpt bij het dragen van de kosten die met het opvoeden van kinderen gepaard gaan. Hoewel het over het algemeen bedoeld is voor kinderen met de Belgische nationaliteit, kunnen sommige niet-Belgische kinderen – waaronder NBMV's – ook in aanmerking komen als ze geregistreerd en gedocumenteerd zijn in het Belgisch systeem. Het kinderbijslagsysteem in Vlaanderen (en ook in Wallonië) verschilt van dat in Brussel, waar NBMV's pas toegang hebben tot deze voordelen als ze een verblijfsstatus hebben gekregen.

4.4.6 Pleegzorgvergoeding: pleegouders ontvangen een maandelijkse *pleegzorgvergoeding* om uitgaven zoals voedsel, kleding en schoolgeld te dekken. Dit bedrag varieert naargelang de leeftijd van het kind en de specifieke zorgbehoeften. Dit geldt ook voor buitenlandse NBMV's in pleegzorg.

4.4.7 Openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (OCMW): Na het verlaten van het opvangnetwerk hebben erkende vluchtelingen die nog niet werken recht op sociale bijstand. Dit omvat een maandelijks inkomen, een installatiepremie (een eenmalige financiële steun voor mensen die uit een situatie van dakloosheid komen om meubilair te kopen), hulp van een maatschappelijk werker en financiële steun voor medische kosten indien nodig. Als NBMV heb je recht op toegang tot het socialezekerheidsstelsel, als kan worden aangetoond dat je in nood verkeert en als je geen internationale bescherming aanvraagt (NBMV's die een procedure voor internationale bescherming doorlopen, krijgen materiële hulp van Fedasil). Hoewel de OCMW's binnen een federaal wettelijk kader opereren, verlenen zij hun diensten op lokaal niveau. Elk OCMW is verbonden aan de gemeentelijke, lokale overheid en is beperkt tot het grondgebied van die gemeente. Hoewel deze organisaties dezelfde mogelijkheden en vormen van hulp bieden, kan de technische toepassing verschillen en kunnen lokale overheden extra voordelen bieden die buiten het federale kader vallen.

4.4.8 OKAN: Onthaal Klassen voor Anderstalige Nieuwkomers. Dit is een vorm van onderwijs die wordt aangeboden aan alle anderstalige, nieuwkomers tussen 12 en 18 jaar. Het doel is om gedurende een periode van gemiddeld één jaar de nadruk te leggen op het

³⁰ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en

³¹ Debruyne, P., Groeninck, M., Belloni, M., Desmet, E., Geldof, D., & Orsini, G., et al. (2025). Beleidsnota 10: Gezinshereniging – De hoeksteen van sociale inclusie. REFUFAM. <https://refufam.be/wp-content/uploads/2025/06/PB10.-Family-Reunification.-ENG.pdf>

³² <https://www.groeipakket.be/en/tegemoetkomingen/groeipakket-voor-een-kind-met-niet-belgische-nationaliteit>

verwerven van de Nederlandse taal en integratie, waarna de leerlingen kunnen instromen in het secundair onderwijs. Hoewel deze structuur leerlingen een veilige en ondersteunende omgeving biedt om taalvaardigheden te ontwikkelen, leidt dit vaak tot feitelijke segregatie. OKAN-klassen worden vaak in aparte klaslokalen georganiseerd, en in sommige gevallen zelfs in aparte vleugels of gebouwen, waardoor de interactie met de bredere schoolpopulatie wordt beperkt.³³ Dit programma is niet beschikbaar voor kinderen in het basisonderwijs: jongere kinderen van nieuwkomers zitten vaak in dezelfde klassen als hun Belgische leeftijdsgenoten.

Bestaand onderzoek wijst uit dat NBMV's consequent veel waarde hechten aan het behalen van een diploma, maar dat de structurele kenmerken van het onderwijssysteem hun kansen en resultaten vaak beperken. Na hun eerste jaar in OKAN/DASPA zijn NBMV's onevenredig vertegenwoordigd in beroepsgerichte en deeltijdse beroepsopleidingen, evenals in programma's die zijn ontworpen voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Omgekeerd blijven ze ondervertegenwoordigd in algemene en technische onderwijsrichtingen die doorgaans dienen als voorbereiding op het hoger onderwijs. Bovendien lopen NBMV's die de leeftijd van 18 jaar bereiken of die hun verblijfsstatus verliezen voordat ze hun OKAN-jaar hebben afgerond, een verhoogd risico om het schoolsysteem te verlaten zonder een formele kwalificatie te hebben behaald.³⁴

4.4.9 Gezondheidszorg: NBMV's in België hebben recht op een basisziektekostenverzekering (ziekenfonds) nadat ze drie maanden naar school zijn gegaan. Als ze nog geen basisziektekostenverzekering hebben, zorgt Fedasil voor medische zorg voor NBMV's die een internationale beschermingsprocedure doorlopen, en zorgt het OCMW voor dringende medische zorg voor NBMV's die geen internationale beschermingsprocedure doorlopen. Empirische studies tonen aan dat NBMV's in België aanzienlijk vaker last hebben van ernstige angst, depressie en posttraumatische stresssymptomen (verergerd door traumatische ervaringen, dagelijkse stressfactoren en onzekerheden in asielpcedures) – niet alleen in vergelijking met leeftijdsgenoten die in het gastland zijn geboren, maar ook in vergelijking met vluchtelingenjongeren die met hun ouders naar België zijn gekomen. Ondanks deze verhoogde niveaus van mentaal leed blijven de beschikbaarheid en toegankelijkheid van psychologische en psychiatrische diensten voor NBMV's ontoereikend en schieten ze duidelijk tekort om aan hun aanzienlijke behoeften op het gebied van mentale gezondheid te voldoen.³⁵

4.4.10 Het Kinderrechtencommissariaat is een onafhankelijk orgaan dat toeziet op de naleving van de rechten van het kind in Vlaanderen door de centrale en lokale overheden en door particuliere organisaties op het gebied van onderwijs, kinderopvang, welzijn van het kind en gezondheidszorg. Het identificeert (waarschuwing)signalen van kinderen, jongeren, hun directe omgeving en professionals. Het bemiddelt, onderzoekt klachten en

³³ van den Bogaard, R.-M., Groeninck, M., Verhaeghe, F., Orsini, G., & Vandevoordt, R. (2025). Policy Brief 6: Onderwijs: Instromen en uitstroom OKAN [Policy brief]. REFUFAM.

³⁴ De Graeve, K., Vervliet, M., & Derluyn, I. (2017). Tussen immigratiecontrole en kinderbescherming: niet-begeleide minderjarigen in België. *Social Work & Society*, 15(1). <https://www.researchgate.net/publication/319542310>

³⁵ De Graeve, K., Vervliet, M., & Derluyn, I. (2017). Tussen immigratiecontrole en kinderbescherming: niet-begeleide minderjarigen in België. *Social Work & Society*, 15(1). <https://www.researchgate.net/publication/319542310>

geeft beleidsadvies, altijd met het oog op de naleving en toepassing van de rechten van het kind in Vlaanderen.

4.5 Conclusies over diensten, programma's en projecten

Veel van de diensten die het leven van NBMV's in België beïnvloeden, worden op federaal niveau georganiseerd met een beperkte impact op lokaal niveau. Pas wanneer NBMV's het officiële opvangsysteem verlaten – doorgaans nadat ze een verblijfsstatus hebben gekregen en de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt – krijgen ze toegang tot meer openbare diensten op lokaal niveau. Belangrijke elementen zoals voogdij, leeftijdsbeoordeling en opvangbeleid worden federaal gecoördineerd, terwijl de toegang tot huisvesting, onderwijs en sociale diensten wordt bepaald door de regionale en gemeentelijke uitvoering.

Dit resulteert in een versnipperd beleid voor NBMV's op federaal, regionaal en lokaal niveau, wat leidt tot een gefragmenteerd bestuurslandschap. Terwijl federale instanties (bijvoorbeeld de Dienst Voogdij, de Dienst Vreemdelingenzaken en Fedasil) zorgen voor rechtsbescherming en basisvoorzieningen, bieden regionale en lokale initiatieven ondersteuning op het gebied van onderwijs, huisvesting en integratie. Dit meerlagig systeem kan leiden tot inconsistenties in de toegang tot en de kwaliteit van de dienstverlening.

Gent streeft naar een ondersteunende omgeving voor niet-begeleide minderjarigen, met een netwerk van lokale, regionale en federale diensten die integratie en welzijn bevorderen. De stad laat een sterke coördinatie zien tussen overheidsinstanties, ngo's en vrijwilligersorganisaties, en haar proactieve aanpak van de integratie van vluchtelingen en de participatie van jongeren heeft in het verleden erkenning gekregen op Europees niveau. Eerdere inspanningen om minderjarigen uit andere landen op te vangen, illustreren het vermogen van Gent om solidariteit te tonen en snel te reageren.

Tegelijkertijd blijven er structurele uitdagingen bestaan, waarvan vele een afspiegeling zijn van bredere nationale dynamieken. De stad kampt met een ernstige huisvestingscrisis die de overgangsmogelijkheden voor NBMV's die opvangcentra verlaten of 18 jaar worden, beperkt, waardoor velen in precare omstandigheden of tijdelijke opvang terechtkomen, of waardoor NBMV's gedwongen worden om in residentiële opvang te blijven, wat hun integratie kan beperken. Hoewel er enkele lokale initiatieven bestaan, zoals ROOF en het herbestemmen van leegstaande panden voor sociale huisvesting, blijft de vraag groter dan het aanbod.

Ondanks hoge onderwijsambities worden NBMV's geconfronteerd met taalbarrières, onderbroken scholing of wachtlijsten, strenge regels en beperkte toegang nadat ze 18 jaar zijn geworden of hun verblijfsstatus hebben verloren, wat er vaak toe leidt dat ze de school verlaten zonder diploma of certificaat. Nieuwe initiatieven, zoals flexibel onderwijs en beroepsopleidingen voor jonge nieuwkomers, zetten echter een (kleine) stap in het aanpakken van de achterstanden van jongeren met beperkte scholing of werkervaring.

NBMV's hebben toegang tot basisgezondheidszorg, maar de toegang tot mentale gezondheidszorg is zowel op nationaal als op lokaal niveau ontoereikend. NBMV's hebben vaak last van ernstige angststoornissen, depressie en PTSS, wat nog wordt verergerd door traumatische ervaringen, dagelijkse stressfactoren en onzekerheden in asielprocedures,

maar de toegang tot psychologische en psychiatrische zorg blijft grotendeels ontoereikend.³⁶

Er is ook behoefte aan betere hulp bij het proces van gezinshereniging en administratieve procedures³⁷, evenals meer gerichte meertalige ondersteuning om de toegankelijkheid van diensten te waarborgen.

5. Kwantitatieve en kwalitatieve samenvattingen van interviews met NBMV's

5.1 Methodologische aandachtspunten

Het betrekken van NBMV's bleek een van de meest uitdagende aspecten van het veldwerk in Gent te zijn. Ondanks outreach via verschillende stakeholders waren uiteindelijk alleen wettelijke voogden in staat om contact te leggen met potentiële respondenten. In sommige gevallen hadden taalbarrières invloed op de diepgang van de antwoorden; hoewel er waar nodig tolken in het Dari, Nederlands en Arabisch werden ingezet, zijn bepaalde nuances mogelijk verloren gegaan of onbesproken gebleven.

Aangezien de meeste deelnemers tienerjongens waren, werden discussies over psychologisch welzijn of persoonlijke moeilijkheden vaak beantwoord met korte of terughoudende antwoorden, wat duidde op verlegenheid, ongemak of terughoudendheid om gevoelige ervaringen te delen. Sommige vragen, zoals "Wat zijn je behoeften?" of "Van welke diensten maak je gebruik?", leken te breed om gemakkelijk antwoorden uit te lokken en vereisten een flexibele, conversatiegerichte aanpak met verdiepende en vervolgvragen om meer gedetailleerde antwoorden te verkrijgen.

Over het algemeen boden de interviews waardevolle inzichten in het dagelijks leven, de integratie en de ambities, maar sommige verhalen bleven fragmentarisch en moesten zorgvuldig worden geïnterpreteerd.

5.2 Samenvatting van de interviews met NBMV's

5.2.1 Achtergrondinformatie over de geïnterviewde NBMV's

In totaal werden zes NBMV's geïnterviewd in Gent, met deelnemers uit Afghanistan (2), Somalië (2), Palestina (1) en Marokko (1), met een leeftijd tussen 17 en 21 jaar. Vijf deelnemers identificeerden zich als 'man' en één als 'non-binair'. Alle zes deelnemers waren op een bepaald moment tijdens hun verblijf in België niet-begeleide minderjarigen. Op het moment van de interviews in Gent waren sommigen echter al meerderjarig geworden en was één nog minderjarig, maar niet langer niet-begeleid. Alle zes deelnemers hadden internationale bescherming aangevraagd in België, waarbij vier al de vluchtelingenstatus

³⁶ De Graeve, K., Vervliet, M., & Derluyn, I. (2017). Tussen immigratiecontrole en kindbescherming: niet-begeleide minderjarigen in België. *Social Work & Society*, 15(1). <https://www.researchgate.net/publication/319542310>

³⁷ Debruyne, P., Groeninck, M., Belloni, M., Desmet, E., Geldof, D., & Orsini, G., et al. (2025). Beleidsnota 10: Gezinshereniging – De hoeksteen van sociale inclusie. REFUFAM. <https://refufam.be/wp-content/uploads/2025/06/PB10.-Family-Reunification.-ENG.pdf>

hadden gekregen en twee nog in procedure waren (waarvan één al een negatief antwoord had gekregen en hiertegen in beroep was gegaan).

De zes NBMV's hadden hun land om verschillende redenen verlaten, waaronder het zoeken naar persoonlijke veiligheid en zekerheid (één van hen specifiek uit angst voor vervolging op grond van gender of seksuele identiteit), het volgen van onderwijs, het herenigen met andere familieleden dan hun ouders en het zoeken naar betere kansen in het leven, zoals het beginnen van een nieuw leven. Ze kozen specifiek voor Gent of België om zich bij familie of vrienden te voegen, studiemogelijkheden na te streven, de plannen van hun ouders te volgen of te ontsnappen aan slechte levensomstandigheden elders.

De tijd die zij in Gent doorbrachten varieerde van acht maanden tot bijna vier jaar, waarbij sommige deelnemers eerder in andere delen van België hadden gewoond. Gemiddeld hadden zij ongeveer twee jaar in Gent doorgebracht. Bij aankomst in België waren zij tussen de 13 en 17 jaar oud.

Wat hun **toekomstige mobiliteit** betreft, waren vier van de NBMV's van plan om in Gent te blijven, omdat ze het een goede (of zeer goede) stad vonden om in te wonen. Eén van hen zei dat hij misschien naar een Arabisch land zou verhuizen omdat hij zich cultureel niet geïntegreerd voelde in België (maar pas na nog een aantal jaren studeren in Gent), en één was onzeker vanwege zijn precaire juridische status.

Wat hun **woonsituatie** betreft, woonden drie NBMV's alleen in een privéwoning, twee woonden in een privéwoning met vrienden of familie (één woonde nu bij zijn moeder, die na enige tijd was aangekomen) en één woonde in het door de staat gerunde Fedasil-centrum ("Reno boot") in Gent.

Het hoogste **opleidingsniveau** dat de zes NBMV's hadden bereikt, varieerde van basisonderwijs of religieus onderwijs tot lager en hoger secundair onderwijs, waarbij sommigen de Koran hadden bestudeerd of slechts een deel van de basisschool hadden afgerond. Vier waren momenteel aan het studeren, voornamelijk beroepsgerichte opleidingen zoals mechanica, elektronica, verpleegkunde, of aan een Belgische middelbare school. Twee NBMV's volgden momenteel geen opleiding, maar wilden een nieuwe opleiding beginnen, zoals huisschilder of een cursus Nederlands. Afgezien van twee deelnemers die op een Vlaamse middelbare school zaten en één die verpleegkunde studeerde, leken de andere drie ontevreden over hun onderwijssituatie, omdat ze negatieve ervaringen hadden met eerdere opleidingen of moeite hadden om geschikte opleidingen te vinden. Eén persoon had geen toegang tot het reguliere onderwijs omdat hij bij zijn aankomst in Gent volwassen werd verklaard.

De meeste NBMV's beoordeelden hun **algemene gezondheid** als 'zeer goed' tot 'redelijk'. Twee deelnemers meldden gezondheidsproblemen die hun dagelijkse activiteiten beïnvloedden, beide gerelateerd aan psychische problemen, waaronder depressie in het verleden en stress in verband met de asielpprocedure – deze twee deelnemers hadden nog geen beslissing over hun verzoek om internationale bescherming.

Twee van de NBMV's hebben momenteel een **officiële wettelijke voogd** in België, terwijl de andere vier dat niet meer hebben, maar dat eerder wel hadden. Van degenen zonder voogd had één eerder een voogd, maar woont nu bij zijn moeder, en de andere drie waren ouder dan 18 en hebben geen voogd meer, hoewel één van hen er een had voordat hij 18 werd.

5.2.2 De behoeften van NBMV's en hun beoordeling van gebruikte of ontoegankelijke juridische en sociale diensten

"Ik ben België zo dankbaar. Het maakt me niet uit wat ik in de samenleving heb meegemaakt, maar België heeft me altijd gesteund en ik heb geen problemen gehad met de overheid. Ik heb me nooit ongewenst gevoeld."

Over het algemeen werd het leven in Gent vrij positief beoordeeld. Voor deelnemers die nog steeds op hun verblijfsvergunning wachtten, was het verkrijgen van een legale status de meest dringende en herhaaldelijk genoemde behoefte. Zij beschouwden dit als de basis voor stabiliteit en toegang tot alle andere (lokale) diensten. Interessant genoeg waren beiden, ondanks deze onzekerheid, actief bezig met werk, lessen en het behouden van een zekere mate van ondersteuning via hun voogden of sociale netwerken. De ene werkte fulltime terwijl hij nog in een opvangcentrum woonde, en de andere vertrouwde op vrienden voor huisvesting in preciaire omstandigheden. Deelnemers die al een vluchtelingen- of verblijfsstatus hadden, beschreven daarentegen over het algemeen veiligere woonsituaties, vaak in een privéwoning die ze met anderen deelden of alleen bewoonden. Hun behoeften hadden dan ook minder te maken met legaliteit en meer met het vinden van mogelijkheden op het gebied van onderwijs, werk en integratie. Een van de respondenten beschreef bijvoorbeeld de langdurige problemen die hij ondervond bij het verkrijgen van toegang tot een gewenste opleiding.

Onderwijs

Alle NBMV's volgden of hadden eerder al onderwijsprogramma's gevolgd, waaronder OKAN-school, beroepssecundair onderwijs (bijv. mechanica) en algemeen secundair onderwijs. Hoewel het leren van talen en beroepsopleidingen als nuttig werden beschouwd, meldden verschillende deelnemers negatieve ervaringen, zoals het gevoel cultureel geïsoleerd te zijn, racisme van een docent in een beroepsopleiding of geweld van leeftijdsgenoten op hun OKAN-school. In dit geval vond de respondent dat, hoewel er met hulp van zijn voogd een klacht was ingediend, de verantwoordelijke school niet genoeg had gedaan om het slachtoffer te ondersteunen. Voor sommigen werd de schoolaanwezigheid ook beïnvloed door psychische problemen. Ondanks deze uitdagingen waardeerden de deelnemers het ondersteunende personeel, hoewel ze opmerkten dat scholen soms niet adequaat ingrepen bij incidenten.

Uitdagingen op het gebied van opvang en huisvesting

Sommige deelnemers verbleven aanvankelijk in opvangcentra van Fedasil (bijvoorbeeld "de boot"), die vaak werden omschreven als krap en met een gebrek aan privacy. Het centrum in Gent werd als onveilig of onwelkom ervaren, vooral voor LGBTQ+-jongeren die gepest werden door andere kamergenoten (***"Ik denk dat wat alles moeilijk maakte, was dat er geen ruimte was voor mensen zoals ik."***). De assistenten die daar werkten, werden echter beschreven als vriendelijk en "deden hun best".

Maatschappelijk werkers en assistenten waren over het algemeen ondersteunend, kwamen regelmatig op bezoek en hielpen bij integratie en sociale activiteiten. Een NBMV woonde een maand bij een pleeggezin en beschreef de ervaring als zeer positief. De overgang naar sociale huisvesting werd als stressvol ervaren vanwege de beperkte beschikbaarheid en de plotselinge vereisten bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar.

De meeste NBMV's gaven aan dat ze sinds hun aankomst in Gent niet dakloos zijn geweest. De eerste huisvesting werd verzorgd door de autoriteiten (bijvoorbeeld in het Fedasil-bootcentrum of het *Stedelijk Opvanginitiatief* derde fase), en sommigen konden bij familie,

verwanten of vrienden wonen. Hoewel de ondersteuning ervoor zorgde dat ze niet helemaal zonder onderdak zaten, wezen verschillende deelnemers op de uitdagingen bij het vinden van stabiele en onafhankelijke huisvesting – vooral voor de persoon die een groot gezin had dat binnen enkele maanden zou arriveren en dringend een grotere woning nodig had om iedereen te kunnen huisvesten. Deze uitdagingen omvatten lange zoektochten (voor sommigen tot wel een jaar), problemen met verhuurders vanwege hun Afghaanse achtergrond, vooroordelen over hun “oranje kaart” of legale status (***"Ik heb geen identiteitskaart – als ik bij iemand een woning aanvraag, krijg ik die niet"***) en ontoereikende woonsituaties met meerdere personen. Een deelnemer wees op eerdere dakloosheid in Italië, waarmee hij de onzekere situatie onderstreepte waarmee hij te maken had voordat hij in België aankwam.

Juridische kwesties, advocaten en ondersteuning door voogden

De voogdijdiensten werden consequent geprezen, waarbij de deelnemers hun voogden beschreven als buitengewoon ondersteunend.

"Ik denk dat ze de aardigste persoon is die ik ooit heb ontmoet. Ik denk dat ik zou zeggen... Ik weet niet hoe ik haar zou omschrijven... maar ze is magisch".

Juridische ondersteuning door advocaten werd neutraal tot positief beoordeeld en werd gebruikt voor processen zoals gezinshereniging of het in beroep gaan tegen de eerste asielbeslissing.

Voor de twee NBMV's met een precair verblijfsstatus bleven er juridische problemen bestaan in verband met leeftijdsverificatie in het verleden en de asielstatus. Deze twee deelnemers uitten hun extreme frustratie over de duur van de asiel- en beroepsprocedures: de ene wachtte al een jaar op een antwoord, de andere bijna twee jaar of langer. Deze langdurige onzekerheid werd een belangrijke bron van stress en depressie, ondanks hun sterke positieve overtuiging en vermogen om een leven op te bouwen in België en deel uit te maken van de lokale samenleving.

"Waarom? Zonder identiteitskaart heb je niets. Niets – geen programma's, geen inkomen, geen leven hier. Ja, je wordt niets..."

Voor deze twee NBMV's is het verkrijgen van een legale status in België de meest dringende nood. Een van hen omschreef de Belgische verblijfsstatus als "het leven" en zei dat zijn grootste zorg zijn toekomst is: hij wil een stabiel leven, een thuis en behandeld worden zoals andere Belgen. Hij heeft het gevoel dat mensen hem zonder legale status of stabiliteit niet respecteren.

"Ik wil een normaal mens zijn, zoals iemand uit België. Ja, ik wil een mooi huis hebben. Maar er zijn mensen die je niet respecteren [op dezelfde manier als andere mensen] als je hier geen leven [d.w.z. identiteitskaart] hebt."

Hij neemt ook afstand van andere Afghanen in België omdat hij zich door hen beoordeeld voelt omdat hij zich aanpast aan de Belgische cultuur, wat hem een ongemakkelijk gevoel geeft.

Werkgelegenheid en beroepsopleidingen

De deelnemers gaven aan zeer gemotiveerd te zijn om te werken en een beroepsopleiding te volgen. Sommigen konden tijdelijk werk vinden (bijvoorbeeld bij B-Post of Volvo Cars), maar de toegang tot formele beroepsopleidingen (bijvoorbeeld een opleiding tot schilder

via de VDAB of een rijbewijsexamen) werd belemmerd door lange wachtlijsten en bureaucratische vertragingen. Een NBMV meldde dat een onjuiste leeftijdsbeoordeling zijn mogelijkheden om te studeren of plannen te maken voor zijn toekomst beïnvloedde, omdat hij nog steeds als minderjarige werd beschouwd.

NBMV's benadrukten dat werk niet alleen inkomen oplevert, maar ook bijdraagt aan hun mentaal welzijn en een doel geeft, en een middel is om een leven op te bouwen in België, met name voor degenen die te maken hebben gehad met psychische problemen.

"Ik wil werken. Ik heb geen motivatie om [mijn] studie voort te zetten, omdat ik een werker ben. Ik hou echt van werken."

Deze deelnemer gaf aan graag een eigen bedrijf te willen starten, maar werd hierin beperkt door zijn onzekere juridische status.

Financiële steun

De deelnemers ontvingen financiële steun via Fedasil en OCMW, maar die was vaak onvoldoende om in hun persoonlijke en gezinsbehoeften te voorzien, vooral voor degenen die in afwachting waren van gezinshereniging. Sommige NBMV's uitten hun frustratie over de beperkingen op het gebied van werkvergunningen en inkomen, waardoor zij minder goed in staat zijn om in hun eigen onderhoud en dat van hun familieleden te voorzien. Het OCMW en het CAW werden door sommigen als niet goed beoordeeld op basis van wat ze te bieden hadden – ***"Ze luisteren alleen naar je problemen, maar helpen je niet"***.

Gezondheidszorg en mentale gezondheidszorg

De algemene lichamelijke gezondheid werd vaak als goed of zeer goed beoordeeld, maar er werden wel problemen op het gebied van mentale gezondheid gemeld, waaronder stress in verband met de asielprocedure en depressies in het verleden. Sommige deelnemers probeerden psychologische hulp te krijgen, met wisselende resultaten: hoewel het CAW hielp bij het regelen van afspraken, werden de diensten vaak als ontoereikend of onvoldoende opgevolgd ervaren. Een NBMV zocht psychologische hulp vanwege stress en bedreigingen, maar moest daarvoor betalen en kon zich dat niet veroorloven. Later hielp het CAW hem bij het maken van een afspraak, hoewel hij vond dat de ondersteuning beperkt was en hij nog steeds wacht op opvolging van de psycholoog. Voor een NBMV met een lichamelijke aandoening werd de dienstverlening van het ziekenhuis UZ Gent zeer hoog gewaardeerd.

Sociale integratie en vrijetijdsactiviteiten

Drie deelnemers hadden baat bij sociale clubs (bijvoorbeeld het Habibi Network van het integratieagentschap AMAL), scouts, theater, een jeugdhuis (in Brussel) en andere activiteiten, die hen hielpen sociale netwerken op te bouwen en cultureel te integreren. Voor hen zorgden deze activiteiten en groepen zelfs voor een groot gevoel van verbondenheid met een gemeenschap en tevredenheid met het leven, ondanks de uitdagingen. Zo zei een NBMV die bij een Belgisch pleeggezin had gewoond: ***"Ze waren de beste, ik heb alles van hen geleerd, de taal, de cultuur, alles, dus ik bezoek ze nog steeds"***. De andere deelnemers meldden geen gedetailleerde betrokkenheid bij dergelijke activiteiten, wat wijst op een mogelijke kloof in sociale integratie of een gebrek aan verbinding met deze mogelijkheden. Deze culturele verschillen – zoals het feit dat moslimjongeren bars mijden terwijl Belgische leeftijdsgenoten daar vaak socializen – en het gevoel soms door anderen (Belgen of anderen) te worden beoordeeld, belemmerden hun gevoel van verbondenheid.

Onvervulde behoeften en hiaten

Ondanks de ontvangen diensten blijven verschillende cruciale behoeften onvoldoende vervuld:

- **Een stabiele juridische status en documentatie**, wat van invloed is op de toegang tot onderwijs, werk en huisvesting. Hoewel deze kwestie zeker op federaal niveau wordt beslist, is de impact van een onzekere juridische status sterk voelbaar op lokaal niveau, wat vaak leidt tot stress en angst, en een gebrek aan perspectief of optimisme voor de toekomst.
- **Adequate beroepsopleidingen en werkgelegenheid**, met name voor gemotiveerde jongeren die meteen aan de slag willen. Er werd melding gemaakt van lange wachtlijsten voor opleidingen en voor hulp van arbeidsbemiddelingsbureaus.
- Betaalbare en toegankelijke **mentale gezondheidszorg**.
- **Ondersteuning bij huisvesting, gezinshereniging** en integratie van familieleden zodra zij zijn aangekomen.
- **Initiatieven/activiteiten voor sociale inclusie die** zijn afgestemd op culturele verschillen, met name voor LGBTQ+-jongeren of jongeren die zich sociaal geïsoleerd voelen.

5.2.3 Ervaringen van NBMV's met wetshandhavers en grenspolitie

De meeste deelnemers meldden geen directe of negatieve ervaringen met wetshandhaving of grenspolitie in België. Eén deelnemer beschreef echter twee incidenten: hij werd aangehouden en beboet door de politie terwijl hij op een scooter reed, waarbij de agenten hem naar eigen zeggen respectloos en vernederend behandelden, en een andere keer werd hij willekeurig op straat gefouilleerd door de politie. Een andere deelnemer had een positiever beeld en zei: **"Ik geef respect, ik krijg respect"**, waarbij hij opmerkte dat de interacties met de politie in Gent over het algemeen rustig en respectvol zijn.

5.2.4 Ervaringen van NBMV's met discriminatie en geweld

Geen van de deelnemers meldde gevallen van geweld door Belgische autoriteiten of dienstverleners. Eén deelnemer werd echter slachtoffer van fysiek geweld door medeleerlingen op school, die ook met hem in het opvangcentrum woonden. Hij had het gevoel dat het schoolpersoneel zijn meldingen niet serieus nam.

Een deelnemer vertelde dat hij werd gediscrimineerd door een leraar op een technische school, waardoor hij de opleiding verliet, ondanks dat hij een klacht had ingediend met zijn voogd die geen resultaat opleverde. Ook werd discriminatie op de woningmarkt genoemd, waarbij verhuurders weigerden om aan migranten te verhuren. Sommige deelnemers wezen op subtiele vormen van uitsluiting en merkten op dat het ontbreken van een legale status of een identiteitskaart van invloed was op hoe anderen hen zagen en behandelden. Zoals een van hen uitlegde:

"Ik woon hier al lang – ik leer de Belgische cultuur kennen, ik leer de taal, ik leer de mensen kennen, ik leer alles. Maar ik heb hier geen leven... als ik mijn oranje kaart laat zien, denken ze niet goed over me... ik schaam me."

Anderen stelden hiertegenover dat racisme in Gent zeldzaam was in vergelijking met Brussel en dat ze zich over het algemeen gerespecteerd voelden door Belgen.

5.2.5 Ervaringen van NBMV's met de leeftijdsbeoordelingsprocedure

Vier van de deelnemers hebben geen leeftijdsbeoordelingsprocedure doorlopen, omdat ze al documenten hadden die hun leeftijd bewezen of omdat ze zonder documenten werden aanvaard. Twee deelnemers beschreven echter dat ze de procedure in België hadden doorlopen, met uiteenlopende ervaringen. Eén van hen meldde dat de procedure eerlijk was en dat de uitkomst juist was. De andere beschreef grote inconsistenties – aanvankelijk werd hij erkend als 15-jarige, maar later werd hij geherclassificeerd als 17-jarige – wat voor verwarring zorgde en zijn kansen beperkte toen hij 18 werd. Hij legde uit dat het wantrouwen rond zijn leeftijd hem belette toegang te krijgen tot onderwijs – of in ieder geval niet voor voldoende tijd (het OKAN-schoolprogramma is bijvoorbeeld alleen voor minderjarigen) – en ondersteuning als minderjarige, waardoor hij zich benadeeld en gefrustreerd voelde.

6. Kwantitatieve en kwalitatieve samenvattingen van interviews met stakeholders

6.1 Methodologische aandachtspunten

Het werven van stakeholders verliep relatief eenvoudig. De meesten werden per e-mail benaderd met een uitleg over het project en een verzoek om deel te nemen aan een interview. Uiteindelijk werden 11 interviews gehouden met vertegenwoordigers van een breed spectrum aan actoren: opvangcentra, pleegzorg, wettelijke voogden, de Dienst Voogdij, ngo's, jeugdintegratiediensten en een OKAN-school. De enige noemenswaardige moeilijkheid was de timing: het veldwerk vond voornamelijk plaats in de zomer, toen de beschikbaarheid vanwege vakanties beperkt was, terwijl de stakeholders in de weken daarna bijzonder druk waren met diensten voor NBMV's vanwege het begin van het schooljaar.

De interviews werden afgenomen in de kantoren van de geïnterviewden of online. Nadat de interviews waren ingepland, verliepen ze vlot. De stakeholders stonden over het algemeen open voor het delen van informatie en expertise en waren gepassioneerd over het onderwerp.

6.2 Samenvatting van de interviews met stakeholders

6.2.1 Soorten organisaties, functies, jarenlange ervaring

In Gent werden 11 stakeholders geïnterviewd, waaronder twee overheidsactoren, twee gemeentelijke actoren, twee regionale actoren en vijf actoren die werden gecategoriseerd als 'overige', waaronder non-profit initiatieven, een school en wettelijke voogdijrollen die worden gefinancierd door de staat of de regio. De geïnterviewden bekleedden uiteenlopende functies, zoals projectmanagers, teamleiders, coördinatoren, jeugdbegeleiders, sociale experts, adjunct-directeuren van opvangcentra, integratieadviseurs en beleidsmedewerkers. Hun werk omvatte sociale begeleiding van niet-begeleide minderjarigen, voogdij, juridische ondersteuning, opvang en integratie op school, huisvesting en inclusieprogramma's, waarbij sommigen zich specifiek richtten op de begeleiding van niet-begeleide minderjarigen en het voorkomen van uitbuiting.

Jarenlange ervaring: Verschillende geïnterviewden hadden een uitgebreide carrière achter de rug, waaronder iemand met 15 jaar ervaring in schoolcoördinatie, iemand anders met 13 jaar ervaring als leider van een jeugdondersteuningsteam en iemand met 7 jaar ervaring als sociaal expert op het gebied van voogdij. Anderen hadden 5 tot 7 jaar ervaring in hun huidige functie of eerdere verwante functies. Een aantal stakeholders was relatief nieuw, aangezien zij in 2022-2023 waren begonnen, maar zij brachten ervaring mee uit aanverwante sectoren of eerdere werkzaamheden op het gebied van voogdij en integratiediensten.

6.2.2 Aantal NBMV's dat zij ondersteunen en belangrijkste uitdagingen waarmee de NBMV's worden geconfronteerd

Uit de 11 interviews bleek dat het aantal NBMV's waarmee de stakeholders werken sterk varieerde, afhankelijk van hun functie en de capaciteiten van hun organisatie. Sommige actoren, zoals regionale opvang- en voogdijdiensten, ondersteunden grote groepen van 100 tot meer dan 300 minderjarigen per jaar, terwijl kleinere organisaties en individuele voogden doorgaans tussen de 5 en 25 minderjarigen begeleidden. Schoolgerelateerde en gemeentelijke diensten rapporteerden gemengde betrokkenheid, waarbij zij zowel met NBMV's als met andere jonge migranten of gezinnen werkten.

De stakeholders werken voornamelijk met NBMV's uit Afghanistan, Syrië, Somalië, Palestina, Eritrea, Oekraïne, Guinee en Marokko. De meesten van hen zijn jongens van 12 tot 18 jaar, vaak in de asielprocedure, met verschillende juridische statussen – sommigen wachten op een beslissing, anderen zitten in een gezinsherenigingsprocedure of hebben onlangs een verblijfsvergunning gekregen. Een minderheid bestaat uit meisjes of jongere kinderen, en niemand gaf aan te werken met andere profielen, zoals rondzwervende of doorreizende minderjarigen.

Volgens de geïnterviewde stakeholders worden NBMV's geconfronteerd met een breed scala aan onderling samenhangende uitdagingen die van invloed zijn op hun juridische, sociale, educatieve en mentaal welzijn. Velen hebben trauma's opgelopen als gevolg van geweld vóór hun vlucht, scheiding van hun familie en de migratie-reis, die vaak nog wordt verergerd door onzekerheid over asielprocedures, lange wachttijden en de stress van gezinsherenigingsprocedures en de daadwerkelijke hereniging. Verschillende actoren benadrukten aanhoudende psychische problemen, eenzaamheid en de druk om te werken om familieleden in het thuisland financieel te ondersteunen (wat vaak leidt tot schooluitval).

Ook werden veelal onderwijsbarrières genoemd: het verwerven van taalvaardigheid kost tijd en de hoge academische en taalkundige drempels van het Belgische systeem verhinderen vaak dat oudere NBMV's het secundair onderwijs afmaken of toegang krijgen tot beroepsopleidingen. Dit leidt ertoe dat velen vroegtijdig de school verlaten of precair, laaggeschoold werk gaan doen.

Stakeholders wezen verder op moeilijkheden in verband met woningtekorten, beperkte mentale ondersteuning en spanningen tussen generaties na gezinshereniging, waarbij minderjarigen vaak volwassen rollen op zich nemen als vertalers en bemiddelaars. Oudere minderjarigen die de overstap maken naar zelfstandig wonen, hebben moeite met budgettering, administratieve procedures en emotionele aanpassing, terwijl jongere minderjarigen integratieproblemen ondervinden op school en in pleeggezinnen. Ook werd gewezen op de angst voor langdurige asielprocedures:

"Mensen die nog wachten, hebben heel andere behoeften dan mensen die een positieve beslissing hebben gekregen. Voor de mensen die wachten, is er zoveel

onzekerheid over wat er gaat gebeuren. Ik heb soms het gevoel dat ze verlamd zijn totdat ze een beslissing krijgen. Niet allemaal, maar vaak zie ik dat ze zo vastzitten in het niet weten dat ze geen informatie tot zich nemen of echt aan de slag gaan met hun leven. Ze wachten gewoon. Niet allemaal. Sommigen zijn erg gedreven en gaan hoe dan ook door, maar sommigen zitten zo vast in deze wachtpositie dat hun leven stil ligt."

Het is belangrijk om op te merken dat de geïnterviewde stakeholders voornamelijk werken met NBMV's in de asielprocedure of met een vluchtelingenstatus. Woningen of diensten specifiek voorzien voor andere profielen, zoals ongedocumenteerde minderjarigen, minderjarigen in transit of rondtrekkende minderjarigen, zoals die bestaan in Brussel, ontbreken in Gent.

6.2.3 Het ondersteunende ecosysteem in Gent

Stakeholders in Gent bieden een breed scala aan diensten voor NBMV's. Deze omvatten psycho-educatieve workshops in meerdere talen om de copingvaardigheden en het welzijn te versterken (CAW MindSpring), gespecialiseerde pleegzorg en gezinsbeoordelingen voor NBMV's onder de 13 jaar (Pleegzorg), onderwijsprogramma's voor recent aangekomen minderjarigen (OKAN) en begeleiding bij huisvesting en/of semi-zelfstandig wonen voor oudere NBMV's (Minor-Ndako en de SOI). Voogddiensten zorgden voor juridische vertegenwoordiging, coördinatie met advocaten en toezicht op huisvesting en welzijn, terwijl gemeentelijke en integratiediensten zorgden voor huisvesting, taallessen, opleidingen en socialisatiemogelijkheden.

Het ondersteuningsnetwerk van Gent functioneert via een netwerk van publieke, civiele en particuliere actoren. De coördinatie verloopt via zowel formele als informele mechanismen, zoals het Netwerk Tafel, waar partners zoals MindSpring, CGG en de stad Gent informatie uitwisselen en gezamenlijke initiatieven plannen. Verwijzingen komen doorgaans van Fedasil, OKAN-scholen, voogden of Opgroeien naar organisaties zoals Minor-Ndako of Pleegzorg, afhankelijk van het profiel en de behoeften van de minderjarige.

Pleegzorg wordt gecoördineerd door het Mina-team van Minor-Ndako (voor initiële begeleiding) en Pleegzorg (langdurige ondersteuning tot 25 jaar). De wettelijke voogdij wordt beheerd door de Dienst Voogdij van het ministerie van Justitie, in nauw contact met scholen, asielcentra en psychosociale diensten. Het systeem komt grotendeels overeen met dat voor Belgische minderjarigen, hoewel voogden en maatschappelijk werkers vaak ondersteuningsaanvragen indienen en ngo's vaak de leemtes opvullen waar de staatssteun beperkt is. Naast formele diensten spelen vrijetijds- en gemeenschapsorganisaties – zoals Overkop, KOPERGIETERY, sportclubs en vrijwilligersnetwerken – een belangrijke rol bij het bevorderen van sociale integratie en welzijn.

6.2.4 Beoordeling van de geleverde diensten, en hiaten en uitdagingen geïdentificeerd door stakeholders

Over het algemeen bleek dat er in Gent tal van diensten en initiatieven zijn die over het algemeen van hoge kwaliteit zijn – voor de NBMV's die er toegang toe hebben. Veel stakeholders spraken hun grote trots uit over de solidariteit van Gent met migrantengroepen en NBMV's in het bijzonder, en wezen erop hoeveel werk er is verzet en nog steeds wordt verzet, aangezien Gent een progressieve stad blijft in een steeds rechtser wordend politiek klimaat. De samenwerking tussen de actoren verloopt goed, met name tussen langdurige partners. Netwerken komen regelmatig bijeen om uitdagingen te bespreken en

gezamenlijke acties te plannen, waarbij opvolging en doorverwijzingen worden gewaarborgd. Over het algemeen functioneert het systeem door actieve doorverwijzingen en samenwerking tussen belangrijke actoren zoals scholen, voogden en sociale diensten, hoewel er hiaten kunnen ontstaan wanneer een minderjarige niet wordt doorverwezen of wanneer initiatieven niet op elkaar aansluiten.

De stakeholders erkenden ook dat er aanzienlijke hiaten in de dienstverlening bestaan en dat de dekking en financiering beperkt zijn, met name wat betreft de toegankelijkheid, continuïteit en coördinatie/consolidatie van initiatieven, wat kan leiden tot versnippering en inefficiëntie. De stakeholders meldden dat er lange wachtlijsten bestaan voor psychologische diensten, pleegzorg, scholing en integratie/begeleiding na de leeftijd van 18 jaar. Opvangcentra, zoals het Fedasil bootcentrum, zijn overvol en bieden beperkte privacy en ontoereikende faciliteiten. Bovendien is er een gebrek aan kleinschalige lokale opvanginitiatieven (LOI's) en gespecialiseerde zorg in residentiële opvang voor jongere minderjarigen, wat betekent dat NBMV's vaak langdurig moeten verblijven in grote collectieve centra die niet bevorderlijk zijn voor integratie.

Volgens stakeholders ervaren veel minderjarigen een abrupte onderbreking in de ondersteuning zodra ze 18 jaar worden of worden herenigd met hun familie.

"Als het kind een tijdje door zoveel organisaties is gevolgd... en dan, zodra het 18 wordt of het gezin komt, stopt alles – ze vallen als het ware uit de boom."

Huisvesting bleek een grote uitdaging voor NBMV's, wat door veel stakeholders werd benadrukt. De moeilijkheden waren onder meer een gebrek aan betaalbare en kwalitatieve huisvesting, lange wachtlijsten, beperkte sociale huisvesting en belemmeringen op de particuliere huurmarkt. Hoewel de meeste NBMV's aanvankelijk een plek hebben in opvangcentra, blijft de overgang naar zelfstandig wonen – na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar of vooral na een negatieve asielbeslissing – bijzonder moeilijk. Stakeholders merkten op dat de bestaande diensten versnipperd zijn en dat geen enkele organisatie in staat is om uitgebreide ondersteuning te bieden bij het zoeken naar en vinden van huisvesting, waardoor dit een hardnekkig en cruciaal probleem blijft.

Onderwijs is weliswaar een mogelijke weg naar succesvolle integratie, maar staat ook voor grote uitdagingen. Hoewel het OKAN-systeem een essentieel startpunt biedt, is het ontwerp ervan sterk leeftijdsgebonden: NBMV's die vóór de leeftijd van 15-16 jaar instromen, kunnen vaak met succes overstappen naar het reguliere onderwijs, terwijl oudere nieuwkomers (bijvoorbeeld 16-17 jaar) met uiterst beperkte vooruitzichten worden geconfronteerd. De eis van een hoge mate van Nederlandse taalvaardigheid om toegang te krijgen tot regulier onderwijs of beroepsopleidingen vormt een barrière die inclusie vertraagt en velen dwingt om vroegtijdig het onderwijs te verlaten. Leraren hebben vaak onvoldoende training in meertalige en multiculturele pedagogiek, wat leidt tot een verkeerde inschatting van de capaciteiten van leerlingen en hun academische vooruitgang beperkt.

Een OKAN-schoolcoördinator legde uit:

"Je hebt zeven jaar nodig om een nieuwe taal te leren. Je kunt dus niet zeggen: 'Je moet eerst de taal leren, dan mag je in mijn klas komen'... Leraren weten niet hoe ze een kind als slim moeten zien [d.w.z. hun intelligentie erkennen die verder gaat dan hun huidige taalvaardigheid of andere vaardigheden]."

Deze rigide aanpak beperkt de academische vooruitgang en de toegang tot beroepsopleidingen of hoger onderwijs, waardoor veel jongeren ondanks hun potentieel in laaggeschoolde banen terechtkomen:

"Ze krijgen eigenlijk geen goed onderwijs en hebben vervolgens geen vooruitzichten op werk. Ze kunnen alleen specifieke jobs doen, omdat de opleidingen gewoon niet echt toegankelijk zijn... Ik zie zoveel potentieel dat niet toegankelijk is via het normale onderwijs."

Segregatie op middelbare scholen maakt de situatie nog ingewikkelder, omdat sommige scholen en leraren OKAN-leerlingen meer verwelkomen dan andere:

"We weten dat deze school in Gent veel aandacht besteedt aan OKAN-leerlingen; deze school doet dat niet, dus sturen we daar geen leerlingen naartoe. En dan heb je nog de blanke scholen, de gemengde scholen en de zwarte scholen... in Gent proberen we dit op te lossen, maar het is nog steeds niet oké."

Voor veel NBMV's, met name degenen die op 16- of 17-jarige leeftijd aankomen, leidt de combinatie van structurele obstakels, trage taalverwerving, financiële druk en ontoegankelijke trajecten tot vroegtijdig schoolverlaten, laaggeschoolde banen en beperkte langetermijn vooruitzichten.

De toegang tot diensten hangt ook sterk af van de kennis, het initiatief en de betrokkenheid van voogden of maatschappelijk werkers. Dit leidt tot ongelijkheid in de toegang tot diensten, waarbij sommige NBMV's volledig buiten de boot vallen door inconsistente belangenbehartiging of ondersteuning. Zoals een respondent uitlegde:

"Je moet het geluk hebben een voogd te hebben die het systeem kent. Ik zie zoveel verschillen tussen voogden en hoe zij hun voogdijschap benaderen. En dus is dat het eerste: een netwerk hebben dat je helpt om te komen waar je moet zijn; dat is cruciaal. We zien veel verschillen in hoe voogden hun rol zien. Wat ze van hun rol vinden, hoe ver ze daarin gaan en hoeveel kennis ze hebben over onze diensten... Het heeft veel te maken met geluk, waar je terechtkomt, wie je voogd is, wie je maatschappelijk werker is, dat bepaalt of je ergens terechtkomt [d.w.z. diensten ontvangt]."

Verschillende stakeholders wezen erop dat culturele en taalkundige gevoeligheden vaak over het hoofd worden gezien bij het verlenen van diensten (bijvoorbeeld kantoormedewerkers, psychologen). Zo kunnen gezinnen met beperkte formele opleiding moeite hebben om hun behoeften in administratieve of ondersteunende situaties kenbaar te maken, en worden kleine culturele verschillen vaak verkeerd geïnterpreteerd als een gebrek aan motivatie of begrip. Een voorbeeld illustreert dit probleem:

"Wat wil JIJ?" – Maar een Afghaanse vrouw uit een dorp die nooit naar school is geweest, heeft geen idee... dus zeggen zij (CAW): "Als ze het niet weet, kunnen we haar niet helpen." Ik vind dat dat niet zo zou moeten zijn – je kunt niet verwachten dat iemand in die situatie dat weet."

Dit wijst op de noodzaak van meer cultureel bewustzijn en trauma-geïnformeerde praktijken in alle diensten. Andere tekortkomingen in de ondersteuning die werden

geïdentificeerd, waren de ondersteuning vóór en na gezinshereniging, de beperkte mogelijkheden voor zinvolle sociale interactie tussen NBMV's en Belgische jongeren, en het gebrek aan bescherming voor en informatie over NBMV's zonder wettig verblijf.

Wat meer institutionele en politieke uitdagingen betreft, benadrukten stakeholders dat de steun voor NBMV's in België steeds meer wordt beïnvloed door een verschuiving naar rechts in het overheidsbeleid, waardoor mentale gezondheid, integratie en vluchtelingenrechten minder prioriteit krijgen. Beleid rond scholing, taalvereisten en het verbod op het dragen van een hijab (hoofddoek) vormen belemmeringen voor inclusie en kunnen de ongelijkheid op het gebied van onderwijs vergroten, terwijl de procedures voor gezinshereniging strenger en bureaucratischer zijn geworden. Voogden vervullen ambigue rollen, waarbij ze een evenwicht moeten vinden tussen belangenbehartiging en het werken binnen door de overheid opgelegde structuren, wat collectieve actie beperkt. Structurele uitdagingen zijn onder meer beperkte opvang- en huisvestingscapaciteit, lange wachtlijsten en bezuinigingen, waardoor ngo's en vrijwilligers de tekortkomingen in het systeem moeten opvullen. Er werd opgemerkt dat hoewel het beleid vaak de nadruk legt op integratie, de praktische uitvoering tekortschiet, waardoor er een kloof ontstaat tussen retoriek en realiteit.

"Wat ik altijd hoor is 'integratie is zo belangrijk'. Als er meer diensten voor nieuwkomers zouden zijn, zou het integratieproces veel soepeler en sneller verlopen, maar ze maken het nieuwkomers zo moeilijk om te integreren, omdat er zoveel drempels zijn... In de politiek zeggen ze altijd 'ze moeten integreren'; ik zie dat niet terug in hun beleid of in hoe ze dat mogelijk maken."

"Het is ook politiek; zij (voogddienst) volgen de regels die door de overheid zijn vastgesteld. Dat is moeilijk, want nu het politieke klimaat verandert, voel ik me steeds meer een medewerker en een brenger van slecht nieuws." (wettelijke voogd)

Over het algemeen zijn er wel diensten beschikbaar, maar deze zijn vaak overbelast, ongelijk toegankelijk en niet volledig aangepast aan de culturele, taalkundige en traumagerelateerde behoeften van NBMV's.

6.2.5 Goede praktijken

Naast de vele besproken uitdagingen konden ook veel goede praktijken worden geïdentificeerd, gericht op inclusie, autonomie, culturele gevoeligheid en integratie.

Er werden verschillende bemoedigende programma's/diensten beschreven. Onder begeleiding van Minor-Ndako krijgen NBMV's die de volwassenheid bereiken dagelijks gespecialiseerde begeleiding op het gebied van koken, boodschappen doen, huishouding en integratie in lokale gemeenschappen. Programma's zoals MindSpring-workshops en traumagerichte pleegzorg bieden psycho-educatieve ondersteuning, sociale integratie en traumagerichte begeleiding in de moedertaal van de NBMV. Sommige diensten in de pleegzorg worden nu ontwikkeld om cultuursensitief te werken en worden specifiek afgestemd op NBMV's.

Een belangrijke aanpak is om diensten naar de minderjarigen toe te brengen, zoals workshops en activiteiten die worden georganiseerd in opvangcentra en in de eigen taal van de NBMV worden gegeven, in plaats van dat minderjarigen het centrum moeten verlaten. Een scala aan activiteiten zoals tekenen, spelletjes, theater en uitstapjes helpen bij het opbouwen van vertrouwen, sociale vaardigheden en een gevoel van verbondenheid.

Mentorschap door leeftijdsgenoten – waarbij oudere voormalige NBMV's jongere NBMV's begeleiden, of pleeggezinnen die andere kinderen hebben – en het onderhouden van contact met biologische ouders via videogesprekken ondersteunen het emotionele welzijn en de culturele banden.

Ook onderwijs en individuele begeleiding/mentorschap sprongen in het oog. Overgangsprogramma's van OKAN naar reguliere scholen, flexibele onderwijsmethoden en één-op-één mentorschap stellen minderjarigen in staat zich aan te passen, autonomie te verwerven en effectief deel te nemen aan het onderwijssysteem. Voogden en maatschappelijk werkers brengen *quality time* door met NBMV's om geleidelijk autonomie te bevorderen, empathie in evenwicht te brengen met professionele grenzen, en rechten, procedures en financiën uit te leggen, terwijl ze ook onafhankelijkheid aanmoedigen en minderjarigen in contact brengen met bredere sociale netwerken.

Samenwerking en het gebruik van netwerken voor ondersteuning verbeteren de zorg. Dankzij sterke banden met scholen, ngo's, vrijwilligers en gemeentelijke diensten krijgen minderjarigen toegang tot sport-, vrijetijds- en culturele activiteiten, wat een warme, gastvrije omgeving zou moeten creëren. Initiatieven zoals Parkoer (AMAL), buddyprojecten en cultuursensitieve programma's zijn voorbeelden van inclusieve zorg. Aparte huisvesting voor minderjarigen (in plaats van gemengde leeftijdsgroepen) en psycho-educatieve sessies in hun eigen taal (bijv. MindSpring) dragen verder bij aan veiligheid, welzijn en veerkracht.

Over het algemeen omvatten goede praktijken het bewust omgaan met tijd, het creëren van een gastvrije omgeving, het geven van duidelijke uitleg, het tonen van flexibiliteit, cultuursensitieve en traumagerichte zorg, het koppelen van NBMV's aan andere activiteiten en diensten/ngo's, het bevorderen van contacten met lokale kinderen, het geven van geleidelijke begeleiding naar autonomie, het doorbrengen van *quality time* en het onderhouden van contact met hun biologische ouders.

6.2.6 Interacties met politie en wetshandhavers

De meeste stakeholders meldden beperkte of incidentele interacties met wetshandhavers bij het werken met NBMV's, meestal in routinematige of administratieve contexten, zoals vermiste minderjarigen, vechtpartijen op school of conflicten binnen opvangcentra. Over het algemeen werd het optreden van de politie als professioneel en correct beschreven, hoewel het papierwerk soms traag werd afgehandeld. Verschillende stakeholders wezen echter op inconsistenties in de behandeling en merkten op dat deze vaak afhankelijk is van de regio, de afdeling en de ervaring van individuele agenten met NBMV's.

Enkele stakeholders beschreven gevallen van raciale profilering, waarbij NBMV's – met name jongens van Afrikaanse afkomst – zonder reden werden aangehouden of gefouilleerd. Ernstiger waren geïsoleerde incidenten van discriminerend of beledigend gedrag, zoals politieagenten die buitenlandse namen bespotten, racistische opmerkingen maakten of geen tolken ter beschikking stelden tijdens arrestaties. Een bijzonder ernstig geval betrof twee jongens die een nacht werden vastgehouden, geen water kregen en zich bedreigd voelden; er werd een formele klacht ingediend. Stakeholders merkten ook op dat de politie vaak onvoldoende training en begeleiding krijgt op het gebied van de omgang met minderjarigen, taalbarrières en culturele gevoeligheden, wat wijst op de noodzaak van meer gespecialiseerde en traumagerichte benaderingen.

Aan de andere kant werd een positief initiatief genoemd, waarbij de lokale politie in Gent bokstrainingen organiseert in de buurt, voornamelijk gericht op jongeren met een

migratieachtergrond, om positieve interacties op te bouwen en spanningen te verminderen.

6.2.7 Discriminatie en geweld

De meeste stakeholders meldden dat ernstig geweld of misbruik door autoriteiten of dienstverleners zeldzaam is, hoewel er wel geïsoleerde incidenten en systematische discriminatie voorkomen. Een stakeholder merkte op dat België, en met name Gent, over het algemeen open en ondersteunend is, maar dat er af en toe gevallen van misbruik onder minderjarigen of door instellingen voorkomen, die echter vaak verborgen blijven. Veel jongeren, vooral met een Afghaanse of Arabische achtergrond, aarzelen om dergelijke ervaringen te melden uit angst, schaamte of culturele taboes, met name als het gaat om seksueel misbruik.

Verschillende stakeholders benadrukten discriminatie en racisme binnen de sociale sector en de bredere samenleving, en beschreven dit als soms onbewust, maar met een grote impact op de NBMV. Genoemde voorbeelden waren onder meer vooroordelen op de woningmarkt, waar verhuurders buitenlandse huurders weigeren; discriminerende behandeling op scholen, zoals leraren die leerlingen met zwakkere Nederlandse taalvaardigheden ontmoedigen of meisjes onder druk zetten om culturele of religieuze gevoeligheden te negeren; en beperkte culturele competentie bij maatschappelijk werkers, die de noodzaak van tolken over het hoofd kunnen zien of aannames doen over de capaciteiten van een minderjarige op basis van stereotypen. In het onderwijs worden NBMV's vaak in lagere academische trajecten geplaatst of naar specifieke beroepsgebieden geduwd, zoals schoonmaken, zorgwerk of tuinieren – keuzes die eerder stereotypen weerspiegelen dan het potentieel of de ambities van de minderjarigen. Hoewel Gent vaak werd geprezen om zijn relatieve openheid en diversiteit, waren de belanghebbenden het erover eens dat racisme, stereotypering en ongelijke behandeling op subtiele wijze in meerdere sectoren blijven bestaan.

6.2.8 Ervaringen met leeftijdsbeoordelingen

Alle respondenten waren op de hoogte van leeftijdsbeoordelingsprocedures, maar slechts enkelen zijn er mee in contact gekomen. Het proces werd algemeen omschreven als stressvol, onbetrouwbaar en inconsistent. Zoals een van de geïnterviewden uitlegde: **"Het levert veel stress op voor NBMV's. Ze zeggen dat het een verouderde procedure is die niet zo betrouwbaar is... Als je wettelijk 'volwassen' wordt, verandert de hele ondersteuningsstructuur en de beschikbare diensten."**

Verschillende respondenten merkten op dat de uitkomst vaak afhangt van de discretie van ambtenaren: **"Je hebt geluk of je hebt pech. Op basis van hoe je eruitziet, zeggen ze dat er twijfel is of dat er geen twijfel is"**. Het proces omvat doorgaans documentcontroles, interviews en soms medische onderzoeken, maar de respondenten twijfelden aan de nauwkeurigheid en eerlijkheid ervan.

Een medewerker van een observatiecentrum benadrukte de emotionele impact ervan: **"Het is erg moeilijk voor hen – het heeft een enorme impact op hun mentaal welzijn"**. Anderen noemden gevallen waarin inconsistente resultaten leidden tot administratieve verwarring of jongeren dwongen documenten te wijzigen om ze in overeenstemming te brengen met officiële documenten.

Over het algemeen werd de procedure niet als waardig, rechtmatig of niet-discriminerend ervaren, en verschillende respondenten uitten hun twijfels over mogelijke etnische vooringenomenheid en het gebrek aan betrouwbare mechanismen om in beroep te gaan.

7. Beleidsaanbevelingen

De ondersteuning moet worden voortgezet na de leeftijd van 18 jaar. Door het verlengen van gestructureerde ondersteuningsvormen na het einde van de voogdij op 18-jarige leeftijd, of door het invoeren van individuele opvolging tot de leeftijd van 25 jaar, wordt voorkomen dat jongeren in een kritieke fase zonder ondersteuning komen te zitten. Dit omvat voortgezette administratieve, psychologische en huisvestingsbegeleiding.

Huisvesting blijft een van de grootste uitdagingen in Gent. Publieke autoriteiten moeten investeren in **individuele, permanente huisvestingsoplossingen** die zijn afgestemd op de behoeften van NBMV's (en hun families na hereniging) en jongeren die uit opvangcentra vertrekken. Dit zou onder meer ondersteund zelfstandig wonen, kleinschalige verspreide wooneenheden en gerichte huursubsidies kunnen omvatten. Hoewel er bepaalde diensten bestaan die huisvestingsondersteuning bieden om nieuwkomers te helpen bij het contact met verhuurders, het begrijpen van contracten en hun rechten, gaf geen van de geïnterviewde NBMV's aan gebruik te maken van deze diensten of zich ervan bewust te zijn. Dit wijst op mogelijke hiaten in bekendheid of toegankelijkheid, waaronder de beschikbaarheid van tolkondersteuning.

Om **de onderwijsresultaten voor NBMV's in Gent te verbeteren**, dient het onderwijssysteem flexibeler te worden en beter afgestemd op de realiteit van nieuwkomers. Dit begint met het versoepelen van de strenge taalvereisten die de toegang tot regulier onderwijs en beroepsopleidingen vertragen. NBMV's zouden eerder aan reguliere lessen moeten kunnen deelnemen, ondersteund door taalhulp op maat, in plaats van te worden uitgesloten totdat ze voldoende taalvaardigheid hebben bereikt. Leraren moeten ook beter worden voorbereid op meertalige en multiculturele klassen, zodat de vaardigheden van leerlingen die verder reiken dan enkel hun taalniveau van het Nederlands worden erkend.

Gent moet maatregelen nemen om segregatie op school tegen te gaan en ervoor te zorgen dat alle scholen – niet alleen enkele toegewijde scholen – voorbereid zijn om OKAN-leerlingen te verwelkomen. Tegelijkertijd hebben oudere nieuwkomers behoefte aan speciale, laagdrempelige leertrajecten, aangezien het huidige systeem sommigen geen haalbaar traject biedt naar een diploma of beroep.

Onderwijsondersteuning mag niet abrupt eindigen op 18-jarige leeftijd. Voortdurende begeleiding, en administratieve ondersteuning zouden jongeren helpen om op school te blijven in plaats van voortijdig over te stappen naar laaggeschoold werk. Scholen en diensten moeten ook meer aandacht besteden aan de mentale gezondheidsbehoeften van NBMV's en cultuursensitieve ondersteuning integreren in de leeromgeving.

Om **de toegang tot openbare diensten te verbeteren**, moeten gemeenten interculturele bemiddelaars en tolken (bijvoorbeeld Pashto- of Arabischtalige) in dienst nemen bij belangrijke instellingen om communicatiekloven te overbruggen en misinformatie tegen te gaan. Psychosociale programma's zoals MindSpring zouden formeel in openbare diensten kunnen worden geïntegreerd met het oog op duurzaamheid op lange termijn.

Ten slotte moeten **initiatieven gericht op gemeenschapsvorming** – zoals mentorprogramma's, gezamenlijke maaltijden, kunst- en sportprogramma's en betaalbare toegang tot vrijetijdsbesteding – worden uitgebreid om de relaties tussen Belgen en

nieuwkomers te bevorderen, eenzaamheid te verminderen en sociale cohesie te bevorderen.

8. Conclusies

Gent streeft ernaar een ondersteunende omgeving te bieden aan niet-begeleide minderjarigen, via een netwerk van lokale, regionale en federale diensten en beleidsmaatregelen die echte inclusie en welzijn bevorderen. De stad laat een sterke coördinatie zien tussen overheidsinstanties, ngo's, voogden en vrijwilligers, en heeft een geschiedenis van proactieve aanpak van de integratie van vluchtelingen en participatie van jongeren. Stakeholders erkennen innovatieve praktijken zoals psycho-educatieve workshops in de talen van de minderjarigen, cultuursensitieve pleegzorg en mentorprogramma's in Gent. Niettemin zijn de diensten overbelast en wordt er vaak voorbijgegaan aan culturele, taal- en traumagerelateerde behoeften. Voor niet-begeleide minderjarigen die in Gent wonen, biedt de realiteit zowel kansen als aanhoudende tekortkomingen in de beschikbare ondersteuningsstructuren.

De overgang naar zelfstandigheid na de leeftijd van 18, met inbegrip van zelfstandig wonen en gezinshereniging, brengt aanzienlijke uitdagingen met zich mee. Deze vloeien voort uit de beperkte capaciteit van ondersteuningssystemen om alle jongeren te helpen die 18 worden en hun voogdij verliezen, alsook uit het tekort aan sociale huisvesting en de belemmeringen op de particuliere huurmarkt. De begeleiding door non-profitorganisaties zoals Minor-Ndako en Pleegzorg is essentieel, maar helaas dekt deze niet alle NBMV's die deze ondersteuning nodig hebben.

Huisvesting blijft inderdaad een van de meest urgente uitdagingen in Gent en beïnvloedt elk aspect van de integratie van jongeren. De meeste minderjarigen komen eerst terecht in het federale opvangnetwerk, waar de eerste huisvesting vaak krap en onpersoonlijk is. Sommigen, met name LGBTQ+-jongeren, worden sociaal uitgesloten, hoewel het personeel en de maatschappelijk werkers over het algemeen ondersteunend zijn.

Uit interviews bleek dat er sprake is van wijdverbreide huisvestingsproblemen: lange, onzekere zoektochten, maandenlang *couchsurfen*, discriminatie door verhuurders en – in de meest ernstige gevallen – dakloosheid onder jongeren, met name Tigrinya-sprekers en voormalige NBMV's die op hun 18de geen opvangsteun meer krijgen. Om dit aan te pakken, moet de stad de co-housing mogelijkheden uitbreiden voor jongeren die de opvangcentra verlaten en voor herenigde gezinnen die op huisvesting wachten, en tegelijkertijd investeren in individuele en permanente huisvestingsoplossingen. Zonder toegankelijke, stabiele huisvesting blijven alle andere integratie-inspanningen kwetsbaar; het aanpakken van dit probleem moet een centrale prioriteit zijn voor Gent.

NBMV's zijn vaak afhankelijk van voogden en maatschappelijk werkers om hun weg te vinden in deze systemen, en hun toegang tot diensten en projecten in Gent kan sterk variëren, afhankelijk van het initiatief en de kennis van deze tussenpersonen.

Onderwijs biedt zowel potentieel als frustratie. OKAN-scholen en beroepsopleidingen bieden taalondersteuning en vaardigheidsontwikkeling, maar door de enigszins rigide trajecten, segregatie en gebrek aan flexibiliteit raken sommige minderjarigen ontmoedigd of worden ze naar laaggeschoolde trajecten geleid. Er zijn recentelijk enkele positieve stappen gezet om flexibelere schoollopties aan te moedigen (bijv. Oriëntatie Werkt-BENO), maar deze zijn nog niet wijdverspreid. Negatieve ervaringen met leerkrachten (bijvoorbeeld

racisme) en/of leeftijdsgenoten (bijvoorbeeld pesten) kunnen NBMV's sterk ontmoedigen om hun opleiding voort te zetten. Lange wachtlijsten voor beroepsopleidingen kunnen de weg naar autonomie belemmeren.

Uit interviews met NBMV's blijkt dat hun ervaringen in Gent over het algemeen positief zijn. Minderjarigen waarderen de ondersteuning van hun voogden, de toegang tot onderwijs, de werkgelegenheid en de mogelijkheden tot sociale integratie, met name door middel van vrijetijds- en/of sociale activiteiten. Voor degenen die nog in de asielprocedure zitten, zijn hun meest dringende behoeften van juridische en structurele aard: een preciaire verblijfsstatus heeft gevolgen voor onderwijs (vooral voor jongeren ouder dan 18 jaar), werkgelegenheid, huisvesting en sociale erkenning, terwijl bureaucratische vertragingen stress en onzekerheid veroorzaken, waarvoor niet altijd psychologische ondersteuning beschikbaar is.

De behoeften op het gebied van mentale gezondheid worden slechts gedeeltelijk aangepakt: er zijn weliswaar psychologische en psychosociale diensten, maar deze zijn beperkt of hebben lange wachtlijsten, zijn moeilijk toegankelijk en bieden soms geen opvolging.

Kortom, Gent biedt een relatief ondersteunend ecosysteem voor NBMV's, waarbij formele en informele diensten worden gecombineerd om integratie en welzijn te bevorderen. Toch blijven structurele beperkingen – beperkte huisvesting, rigide onderwijstrajecten, juridische onzekerheid en ondergefinancierde of onderbemande mentale gezondheidszorg en andere diensten – een omgeving creëren waarin de toegang tot kansen sterk afhankelijk is van de kwaliteit van de voogdij, doorzettingsvermogen en soms puur geluk. De ervaring van de stad illustreert zowel de belofte als de beperkingen van lokale ondersteuning voor niet-begeleide minderjarigen binnen een nationaal systeem dat wordt gedomineerd door migratiebeheersingsmaatregelen.

Bijlage 1: Referentielijst

Nieuws

Basem, S. (2025, October 2). Ghent temporarily takes over management of vacant house for 1st time. *Brussels Morning*. <https://brusselsmorning.com/ghent-temporarily-takes-over-management-of-vacant-house-for-1st-time/79896/>

Clapson, C. (2025, May 7). Muslim girls scramble for school places after East Flemish heads. *VRT NWS*. <https://www.vrt.be/vrtnws/en/2025/05/07/muslim-girls-scramble-for-school-places-after-east-flemish-heads/>

Eurocities. (2020, April 23). *Cities ready to take in refugee children*. <https://eurocities.eu/latest/cities-ready-to-take-in-refugee-children/>

Kinderrechtencommissariaat. (2023, April 26). *Capaciteitstekort in OKAN: houd de vinger dicht aan de pols* (Advies 2022-2023/12). <https://www.kinderrechten.be/advies/capaciteitstekort-in-okan-houd-de-vinger-dicht-aan-de-polskind>

LigoGML
(n.d.). *OriëntatieWerktBENO*. <https://sites.google.com/cbe11.be/orientatiewerkt/ori%C3%A4ntatiewerkt>

URBACT. (2018, March 20). Solidarity with the refugees. Ghent: An inspiring city for Europe. <https://urbact.eu/articles/solidarity-refugees-ghent-inspiring-city-europe>

VRT NWS (2023, April 3). *Hundreds of non-Dutch-speaking youngsters on waiting list for a place in reception class for newcomers*. <https://www.vrt.be/vrtnws/en/2023/04/03/hundreds-of-non-dutch-speaking-on-waiting-list-for-a-place-in-re/vrt.b>

Whitehead, O. (2024, October 29). Belgium in Brief: Everyone loses in the battle for Ghent. *Brussels Times*. <https://www.brusselstimes.com/1290730/belgium-in-brief-everyone-loses-in-the-battle-for-ghent>

Gegevens:

STATBEL: <https://statbel.fgov.be/nl> en <https://statbel.fgov.be/en/themes/population/structure-population/origin>

<https://data.stad.gent/explore/?disjunctive.keyword&disjunctive.theme&sort=modified>

IBZ:

<https://dofi.ibz.be/en>

<https://dofi.ibz.be/en> en <https://dofi.ibz.be/nl/figures/international-protection/applicants-international-protection/nationale-statistieken>

Fedasil: <https://fedasil.be/nl/node/30>

Open Data Portal van de stad Gent:
<https://data.stad.gent/explore/?disjunctive.keyword&disjunctive.theme&sort=modified>

Hoeveelheid Stad Gent – <https://hoeveelin.stad.gent/tendensen/wortels-in-migratie/>

Demografisch rapport Stad Gent 2025

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiaOGQ5YTFiMDctZGRINS00YjEwLWFIZTctYjMyZWZhNzQ3NWE0IiwidCI6ImMzYzFINmJiLTFlYmYtNDMzNSIhZDEzLTMOMTkyNjZhOTc4MSIsImMiOiJh9>

Rapporten:

Child Focus. (2024). *Jaarverslag 2024*. Child Focus.

https://childfocus.be/Portals/0/Rapport%20annuel%202024.pdf?ver=8FhvKXpjftNb-cV8y_WnWw%3D%3D

Europese Raad voor Vluchtelingen en Ballingen (ECRE). (2025, juni). *AIDA-landenrapport: België – update 2024*. Asielinformatiedatabank. https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2025/06/AIDA-BE_2024-Update.pdf

Europees Migratienetwerk (EMN) België. (2025). Overzicht asiel en migratie – België 2024. Beschikbaar:

<https://www.emnbelgium.be/sites/default/files/publications/RAPPORTS%20ANNUELS%20%287%29.pdf>

Kenniscentrum Pleegzorg. (2023). *Evolutie in cijfers: opvang van niet-begeleide minderjarigen in pleegzorg van 2016–2022*. Pleegzorg Vlaanderen.

<https://www.pleegzorg.be/files/Documenten/Kenniscentrum/Evolutie-in-cijfers-2016-2022.pdf>

Pleegzorg Vlaanderen Rapport 2023. https://www.pleegzorg.be/files/Documenten/Oost-Vlaanderen/PR_Jaarverslag_2023_Digi.pdf

Vandenhove, E., Casteleyn, L., & Desmet, E. (2021). *Moving cities: City report Ghent: Comprehensive policies and extraordinary collaborations*. Seebrücke. https://cms.moving-cities.eu/uploads/ghent_en_08e916f6ce.pdf

Wetenschappelijke artikelen:

Debruyne, P., Groeninck, M., Belloni, M., Desmet, E., Geldof, D., & Orsini, G., et al. (2025). Beleidsnota 10:

Gezinshereniging – De hoeksteen van sociale inclusie. REFUFAM. <https://refufam.be/wp-content/uploads/2025/06/PB10.-Family-Reunification.-ENG.pdf>

De Graeve, K., Vervliet, M., & Derluyn, I. (2017). Tussen immigratiecontrole en kindbescherming: Niet-begeleide minderjarigen in België. *Social Work & Society*, 15(1). <https://www.researchgate.net/publication/319542310>

Vanderbauwhede, P., & Maesele, T. (2023). Overgang naar een nieuw model: van opvang naar huisvesting voor daklozen in Gent, België [Artikel]. *European Journal of Homelessness*, 17(2), 65-76. https://www.feantsaresearch.org/public/user/Observatory/2023/EJK_17_-_2/EJH_17-2_A04_v02.pdf

van den Bogaard, R.-M., Groeninck, M., Verhaeghe, F., Orsini, G., & Vandevoordt, R. (2025). Beleidsnota 6: Onderwijs: Toetreden tot en verlaten van OKAN [Beleidsnota]. REFUFAM. <https://refufam.be/wp-content/uploads/2025/01/PB6.-Education.-ENG.pdf>

Beleid:

Europese Commissie, Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken. (21 mei 2024). *Pact inzake migratie en asiel: een gemeenschappelijk EU-systeem voor migratiebeheer*. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en

Vlaams beleidsplan voor jeugd- en kinderrechten 2020-2024.

https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2021-04/Vlaams%20Jeugd-%20en%20Kinderrechtenbeleidsplan%202020-2024_EN.pdf

Vlaams beleidsplan voor jeugd- en kinderrechten 2025-2029. Departement Cultuur, Jeugd en Media. (2025). *Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029* [Beleidsplan].

Vlaanderen. https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2025-10/COMP-ML%205991-VO-JeugdbeleidsplanEIND%20-%20JKP-2-JKP%202025-2029_TER.pdf

Stad Gent - Stadsbeleid:

<https://stad.gent/en/city-governance-organisation/city-policy>

<https://stad.gent/nl/samenleven-welzijn-gezondheid/samenleven/asiel-en-vluchtelingen/zo-help-je-een-vluchteling-gent>

<https://stad.gent/en/city-governance-organisation/city-policy/ghent-child-and-youth-friendly-city/most-child-and-youth-friendly-city-flanders>

Stad Gent & OCMW Gent. (2018). *Gentse Vluchtelingentaskforce: Anticiperen op de exodus.*

https://stad.gent/sites/default/files/page/documents/170609_Ghent_refugee%20taskforce-_ENG_v2_LR.pdf

Stad Gent. (n.d.). ROOF BLS Final [PDF]. Stad Gent. Op 30 oktober 2025 opgehaald van https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/ROOF_BLS_FINAL.pdf

Vlaams Agentschap Opgroeien. (n.d.). *Groeipakket voor een kind met niet-Belgische nationaliteit.* <https://www.groeipakket.be/en/tegemoetkomingen/groeipakket-voor-een-kind-met-niet-belgische-nationaliteit>

Wettelijk

Federale Overheidsdienst Justitie. (n.d.). *Wetgeving, fundamentele rechten en vrijheden.* <https://justice.belgium.be/en/node/1881>

Kinderrechtencommissariaat. (2023, 26 april). Capaciteitstekort in OKAN: houd de vinger dicht aan de pols (Advies 2022-2023/12). <https://www.kinderrechten.be/advies/capaciteitstekort-in-okan-houd-de-vinger-dichter-aan-de-polskind>

Tribunal de première instance, Luik, Chambre de la famille. (16 juni 2023). *Jugement Rrg n° 22/1560/B relatif à la reconnaissance en Belgique d'un acte de naissance guinéen* [Arrest Rrg nr. 22/1560/B betreffende de erkenning in België van een Guinese geboorteakte]. Opgehaald van https://www.vreemdelingenrecht.be/sites/default/files/media/files/2024-10/20230616_Rb_Luik.pdf

Gerecht van eerste aanleg, Namen, afdeling Namen, 2e kamer — Familie. (2024, 17 april). *Jugement, Rôle n° 24/147/B* [Vonnis, zaak nr. 24/147/B]. Opgehaald van https://www.vreemdelingenrecht.be/sites/default/files/media/files/2024-12/20240417_Rb_Namen.pdf

Power to UAMs: Ensuring Equal Access, Participation, and Voice at the Local Level
(Power2UUAMs, grant agreement number 101190452, CERV-2024-CHILD).

www.bridge-eu.org/power2uams

